

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם

A photograph of a man with a long white beard and a black hat, sitting at a table with an open book. A microphone is positioned in front of him.

איך מכניסים לילדים טעם לתפילה?

הרבה הורים שואלים את השאלה הזו, שהיא שאלה בסיסית וקשה, איך מכניסים לילדים טעם לתפילה? איך גורמים לילד לאהוב להתפלל ולרצות להתפלל?

השיב רבינו: זה בעיקר תלוי בדוגמא האישית! איך שהילדים רואים את האבא מתפלל, כך הם מתפללים, אם לאבא אין טעם בתפילה זה לא יגרום שלילד כן יהיה... וכמה שלאבא יש יותר יראת שמים כך זה נכנס בלב הילדים.

ואמר רבינו שעל זה נאמר המשל הידוע שאמר הגר"א למגיד מדובנא, שהדרך להוציא מים מכוס בלי שיחסר בכוס, זה על ידי שממלאים אותה עוד ועוד, עד שזה נשפך החוצה, וכך ביראת שמים מה שיש בו מלא עד שנשפך החוצה זה יכול להשפיע על אחרים, ואם האבא יאהב את התפילה ויהיה לו טעם בתפילה, אז גם לילדים שלו יהיה.

ואמר רבינו: שכל אבא צריך ללמוד מוסר בכל יום, כדי שיהיה מושפע ביראת שמים, וכך יוכל להשפיע על בנו.

בכל מיני רמזים של נו נו נו

רבינו היה מזהיר מאוד: גם כשילד כן מתפלל לא משנה באיזה גיל בשום אופן לא לומר לו איך להתפלל, וגינה מאוד את אלה שמנסים מידי פעם למשוך את הראש של הילד בסידור בכל מיני רמזים של נו נו נו, דבר זה אמר רבינו רק ממאס את התפילה על הילד.

אז מה לעשות בדיוק? שאל אחד ההורים, ורבינו ענה לו: תניח לפניו את הסידור בתחילת התפילה, ומכאן ואילך אתה לא אומר או מסמן כלום, לא משנה מה הוא עושה, מתפלל או מרחף באויר, לא להתערב יותר בכלל.

דממת אלם השתררה באולם

באחד ממסעות החיזוק של רבינו לחו"ל, נועד עם קבוצת אנשי חינוך ודן עמם בנושא ההתייחסות הראויה לתלמידים, וההכרעה מתי להרחיק תלמיד וכדומה.

"על המחנך להתנהג עם התלמיד כאילו היה בנו", אמר. "לפני כל תגובה עליך לחשוב: כיצד היית נוהג לו היה זה בנך?"

ולכן ברור שעיקר מצוות חינוך שציונה התורה היא שהאדם יתנהג כמו שצריך, והילדים באופן טבעי גם ילכו אחריו בדרך הנכונה, אבל אם הוא לא מתנהג נכון איך הוא מצפה שילדיו ילכו בדרך טובה? ואמר רבינו: כמה שמתנהגים יותר בעדינות עם הילדים יש יותר תועלת.

זה נשמע יותר מריבה על הכבוד מאשר חינוך

סיפרו לפני רבינו שאיזה "מחנך" אמר בהרצאה שמסר על חינוך, שכדאי להרגיל בבית משמעת, אז אם ההורים מבקשים משהו מהילד צריכים להתעקש ולא להרפות עד שיעשה את זה, לא באלימות דוקא... אבל להתעקש עד שיעשה.

אמר רבינו שאינו מבין מה ירוויחו מההנהגה הזו? שעכשיו לא רק הילד יהיה עקשן אלא גם ההורים יתרגלו להיות עקשנים? זה נשמע יותר מריבה על הכבוד מאשר חינוך.

במקרה אחר נשאל רבינו שאחד אמר שכדי ליצור משמעת בבית, חייבים לדאוג שאם האבא אמר משהו אז שהאבא לא יאמר את זה שוב, אלא הילדים חייבים להתרגל שאם האבא אמר משהו פעם אחת אז חייבים לעשות אותו מיד.

רבינו קיבל את הדברים בזלזול ואמר: כל הרעיונות האלה של ללכת בכוח עם משחקי כבוד, זה לא ילך וזה רק יביא דברים לא טובים.

לא במקל ולא בכוח, אלא לאהוב את הילדים

באחד הפעמים שנשאל רבינו איך עושים משמעת, השיב: לא במקל ולא בכוח, אלא לאהוב את הילדים.

ואמר רבינו: כל הילדים כל כך מתוקים, אלא כשמגיע גיל ההתבגרות מגיע היצר הרע ומטמטם אותם, והעצה היחידה לזה זה רק תפילה, ואין שום דבר אחר שאפשר לעשות.

לא להשכיב ילדים לישון בכוח

רבינו אמר: כשמשכיבים את הילדים לישון ואומרים להם ללכת לישון, לא ללכת בחוזקה ותקיפות וצעקות שילכו לישון, אלא אחרי שאמרו להם ללכת לישון יש להעלים עין עד כמה שאפשר האם הם באמת הולכים לישון.

שלפעמים זה גובל בפיקוח נפש ממש!

גם כשהורה מחליט מכל סיבה שהיא להעיר לילדו, וחושב שעושה את זה בצורה הנכונה, אסור לו בשום אופן לעשות את זה מול שאר המשפחה, ורבינו אמר שלפעמים זה גובל בפיקוח נפש ממש!

יש לציין שכל הוראה בעניני חינוך היה בהתחשב עם הנסיבות והרקע, ולפעמים יש סתירה בדברים, ואין בזה כללים קבועים, ומעשים שבכל יום שעל אותו דבר משיב רבינו לאחד כך ולחבירו להיפך, אך יש לראות בזה קו מחשבה כדי שיהי' מה לשקול ולחשוב אם יהי' נידון למעשה.

דממת אלם השתררה באולם. מעולם לא עלה בדעתם של הנוכחים כי עד כדי כך צריכה להיות אהבת הרב לתלמיד. "הלא כך נאמר בגמרא", צירף רבנו הוכחה לדבריו, "במסכת כתובות דף כג ע"א כתוב: 'אילו בנתך הווין מי הוית מזלזל בהו כולי האי'. אותו דבר בעניין שילוח תלמיד ממקום לימודו, נהג בו כאילו היה בנך".

שנתן פתק לילד שיפתח אותו בגיל תשעים

שאלתי לרבינו ששמעתי שסיפר, שנתן פתק לילד שיפתח אותו בגיל תשעים, וסיפר לי רבינו גופא דעובדא, בחנתי ילדים וכתבתי להם שידעו יפה, אח"כ בא ילד שלא יכל לבוא עם כולם ובחנתי אותו, ורצה שאכתוב גם לו, וחששתי אולי רבו יקפיד שכתבתי לו בנפרד, אז אמרתי לו שלא יראה הפתק לאף אחד רק כשיהי' בגיל תשעים, ועד גיל תשעים...

צריך להיות במדריגה של משה רבינו

עפ"י רוב כשראש ישיבה אומר אני דואג למשמעת, כוונתו לכבוד עצמו, צריך להיות במדריגה של משה רבינו כדי להתכוין אך ורק בשביל התורה.

ויש שהר"מ או משגיח מענישים ובאמת מתכוונים לכבודם שפגעו בהם, והאמת שלהיות משגיח זה עבודה מאד מסוכנת, שלפעמים הוא צועק או זורק ואח"כ בשמים הוא יצטרך לענות על כך, אלא א"כ הוא מתכוין לשם שמים. בדרך כלל וע"פ רוב כשהולכים לא ביד תקיפה אפשר להצליח, אמנם ודאי שיש פעמים שצריך גם אחרת.

איזה אולקוס? בחור בריא לחלוטין!

אחד מתלמידי רבינו סיפר: זכורני שבשיעור היה בחור אחד שפ"א הביא פיצוחים, ואכל. הוא חשב שלא שמים לב. פתאום מרן מביט בו, הוא לא היה גוער או צועק, הוא עושה לו תנועה עם היד, כאומר, זה לא מתאים... אז הבחור היה נבוך מאוד וענה שיש לו אולקוס... בעיות בקיבה והוא מוכרח לאכול כל הזמן. כולם צחקו. איזה אולקוס? בחור בריא לחלוטין! אבל מרן לא הגיב. למחרת כבר 'נעלם' לו האולקוס, הוא כבר יותר לא הביא פיצוחים... ואח"כ הוא התעלה מאוד ונהיה ת"ח גדול.

ואחד הרמ"ם רצה מאוד לזרוק אותו, כי הוא עשה כאלה צרות שא"א לתאר. הר"מ הנ"ל ניסה וניסה להשקיע בו אך כלום לא עזר. מרן בשום אופן לא נתן לזרוק אותו הוא אמר בשם החזו"א שלא זורקים בחור. והיום ב"ה הוא בן תורה, אמנם אינו אברך שיושב ולומד אך מוקיר רבנו.

שלא לראות מיהו הבחור שסגר הדלת

סיפר אחד מתלמידי רבינו שלמד אצלו בישב"ק, שהיה פעם ששני בחורים לפני השיעור שיחקו ביניהם, וכל אחד אחז בידית הדלת [של חדר שיעורים] מצד אחר, וזה שאחז

בידית הדלת הפנימית גבר ולא נתן להיכנס, לפתע הופיע רבינו, וצעקו אליו שרה"י הגיע ובא לומר השיעור ורוצה להיכנס וממתין בחוץ, אבל הבחור הנ"ל חשש שסתם אומרים לו ואינו אמת שרבינו הופיע והמשיך להחזיק הדלת ולא נתן להיכנס, ואחר שפסק להחזיק הדלת, נכנס רבינו לחדר שיעורים והסתובב בכניסתו לצד השני שלא לראות מיהו הבחור שסגר הדלת, וכך נכנס והתיישב במקומו. [הבחור הנ"ל לא ידע שרבינו עמד מאחורי הדלת, ורבינו לא רצה לגרום לבחור אי נעימות ללא צורך].

אנחנו לא באנו לעשות ביזנעס

בחור מיישיבה קטנה סיפר לרבינו שחבירו פגע בו ודיבר עליו לשה"ר, ובא לבקש ממנו מחילה, ושואל למה למחול לו, והרי החובות הלבבות (בשער הכניעה פ"ז) כותב שאדם שפוגע בחבירו עוברים כל הזכויות שלו אל הנפגע, וכל העבירות של הנפגע אל הפוגע, ואילו אם הוא ימחל לו הוא יפסיד את זה. האיר לו רבינו את הדרך באומרו: אנחנו לא באנו לעשות ביזנעס עם הקב"ה, אנחנו באנו לעולם לעשות את רצון הקב"ה.

לאסוף טישו מרצפת ביהמ"ד

(ליל ש"ק בשלח ט"ו בשבט תשס"ד) בחור שאל מה עדיף, לאסוף טישו מרצפת ביהמ"ד או ללמוד באותו הזמן, והשיב רבינו עם חיוך שתלוי, אם הבחור מאד מאד אוהב ללמוד רק שקשה לו ללמוד בגלל שזה מפריע לו, אבל ה' מאד רוצה ללמוד, אז שיאסוף את הטישו. אבל אם אינו כ"כ אוהב ללמוד, אז מה שרוצה לאסוף הטישו זה בגלל שרוצה סיבה להתבטל, א"כ אדרבה שילמד הרבה ולא יתבטל. (רש"י)

(קטעים מלוקטים מהספר 'צדיק כתמר יפרח')

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכִי בֶּרֶג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מֵרָא דֵּאֲתֵרָא דְקֵהִילַת עֵטֶרֶת רֵא"ש
מוֹנְסִי נְיוֹ יוֹרֵק

נִלְב"ע ח"י סיון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה

רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה' לצעירים, שזכה להיות מתלמידיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, סיפר לי שהיה נוכח בביתו כשהכניסו אליו את מנהל מפעל הפיס

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על 'ואין בו טבע אלא אך ורק גזירת עליון'

וְאֵת אֶתְנִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעָתָם כִּי אֲנִי ד' (י"ב)

למד קודם והגיע ל'קול תורה' לשבת. בליל שבת, כשעבר לפני המשגיח לאמירת 'גוט שבת', ה'שלום עליכם' הראשון של המשגיח רבי גדליה היה השאלה: "נו, דן, כבר זכית לשמוע את הרמב"ן בסוף פרשת בא מרבי יחזקאל?". לא היה זה בעת שנקראות הפרשות של ספר שמות, אבל ידוע היה שרבי יחזקאל נשם את דברי הרמב"ן כל השנה והזכיר אותם ללא הרף בשיחותיו, ורבי גדליה הניח שלבטח כבר זכה לשמוע פעם ופעמיים התייחסות לרמב"ן הזה.

אין מי ששמע את רבי יחזקאל קורא את מילותיו של הרמב"ן וזה לא פעל אצלו משהו. הכרתי תלמיד-חכם חשוב בעירנו בני-ברק, רבי משולם שיינקר זצ"ל, מרביץ תורה במשך עשרות שנים בישיבת 'נחלת דוד' בפתח-תקוה ואחר-כך עמד בראשות ישיבת 'קהילות יעקב' לצעירים, ואף זכיתי שילדי קיבלו תורה מפיו. הוא היה מופלג בתורה וביראת-שמים, וכל מי שהכירו יודע שהיה מיחידי הדור בנושא של אמונה. בימי השבעה שלאחר פטירתו שמעתי שבביתו תלתה על הקיר בתוך מסגרת חלקים מדברי הרמב"ן האלו. בני מספרים, שהיה חוזר ומצטט שוב ושוב באוזני תלמידיו את דברי הרמב"ן בפרשת בא, עד שתלמיד אחד העיד שבכל פעם שרואה את דברי הרמב"ן הללו עיניו דומעות.

ואף הוא עצמו 'חי' את הדברים. לא היתה דרשה שרבי משולם נשא שלא דיבר בה על חיזוק באמונה. כך בשמחות משפחתיות ואפילו ב'שלום זכר'. בכל מסיבה בישיבה ובכל מקום שהתכבד לדבר דיבר על אמונה. דוגמא אופיינית מדבריו שמעתי מבני, שרבי משולם דרש את הפסוק "רוח סערה עושה דברו": כשיש רוח סערה ומתעופפים חפצים לכאן ולשם, יש לזכור שכל דבר שזז ונע ממקום למקום הרי זה רק בדבר השם! ומיד הוסיף ואמר שתפילתו שגורה בפיו שהוא עצמו ירגיש את הדברים ואלו לא ישארו אצלו רק בתור 'פשוט פפסוק'...

לא שיערתי שבדורנו נמצא כזה מאמין!

אדם שחי תמיד בצל ההכרה ש"כל דברינו ומקרינו כולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם", הוא כמי שחי בספינה חזקה ואיתנה שבעזרתה הוא מצליח לעבר בשלוה ובבטחה את נחשולי החיים הסוערים ביותר. שום דבר אינו יכול להלחיץ אותו ולערער את שלוותו או להוריד את מצב רוחו, שהרי הוא חוסה בצל ש-ד-י. את שיעורי האמונה האלו ש"כל דברינו ומקרינו כולם נסים אין

"ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזרת עליון". (הרמב"ן פרשת בא)

זכתה פרשת בא, שנקבעו בה דברי הרמב"ן המפורסמים אודות אמונה. אפשר להאריך בכל נקודה בדבריו שעות ארוכות, אך אנו נתמקד רק במעט.

אולם לפני העיסוק בדברים עצמם, נזכיר את היחס של גדולי המוסר והיראה לדברי הרמב"ן.

כשהיה המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מגיע למילים "אין לו חלק בתורת משה" - היה 'מתרגם' אותם: "ענה האט נישט גרירט אין די קלאמקע פון תורה" ["הוא לא נגע בידית של תורה"]. האם אנו מבינים את המשמעות? יכול אדם לעסוק בתורה בהתמדה, לדקדק במצוות ולהדר בהלכה - ואף על פי כן אין לו קצה של שייכות לתורת משה אל אם כן מאמין הוא שכל הקורה אותו הוא בבחינת 'ניסים' ואין בו טבע אלא אך ורק גזירת עליון.

רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה אומר תמיד לתלמידיו בישיבת 'כנסת חזקיהו' שראוי לכל יהודי ללמוד את הרמב"ן בסוף פרשת בא בכל יום, ולכל הפחות פעם בחודש! אסור שיעבור על יהודי חודש שלם מבלי שירענן את הדברים היסודיים והחשובים הללו. ותיקי תלמידיו זוכרים עדיין את קולו הרועם והתובע: "הרמב"ן בפרשת בא!" כשם-קוד שהכל הבינו את כוונתו. לפעמים כשבחור היה בא אליו להתלונן על קושי או הפרעה, היה רבי אליהו שואל אותו: "נו, את הרמב"ן בסוף פרשת בא למדת?"...

שמעתי ממורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א

שמעתי ממורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א לפני עשרות שנים, שבזמנו עבר ללמוד בישיבת פוניבז' לאחר לימודיו ב'קול תורה' שם היה ראשית צמיחתו הרוחנית והמוסרית בצילם של ראש הישיבה רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל והמשגיח רבי גדליה איזמן זצ"ל. כעבור כמה שבועות התגעגע למקום בו

בהם טבע ומנהגו של עולם, והכל בגזרת עליון", למדנו ביציאת מצרים. רבותינו האירו את עינינו בפרטים שונים השייכים לניסי יציאת מצרים, שביכולתם לגרום חיזוק באמונה.

כידוע הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל בספרו 'חיי עולם' עוסק הרבה באמונה. הוא היה בעל אמונה בדרגה גבוהה מאד, ובגלל שהיה מאמין שלם, בער בו שכולם יעפילו למדרגות גבוהות של אמונה, ובשל כך חיבר את הספר הצנוע אך המופלא הזה. סיפרו שכשיצא הספר לאור, נרעש לפיד האמונה של הדור, המשגיח מפוניבז' רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל ואמר: "לא שיערתי שבדורנו נמצא כזה מאמין!". ... כבר סיפרנו לא אחת שלא היתה ל'סטייפלער' פרנסה מכל מקור אחר אלא ממכירת ספריו, ובכל זאת את ספרו 'חיי עולם' מכר במחיר הקרן בלבד,

מפני שרצה זכות גמורה בחיזוק אחרים בעניינים אלו, ולא רצה להרויח ממכירת הספרים. ידוע על מאות שחזרו בתשובה בזכות ה'חיי עולם' שמחדיר ללבבות באופן משכנע ומתוק את יסודות היהדות, ובראשן החובה להאמין.

רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה' לצעירים

רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה' לצעירים, שזכה להיות מתלמידיו ובאי ביתו הקרובים של ראש הישיבה מרן הגר"א ל שטיינמן זצ"ל, סיפר לי שהיה נוכח בביתו כשהכניסו אליו את מנהל מפעל הפיס שתורם הרבה למוסדות ולקהילות. ראש הישיבה התעניין בנימוס איך מתנהלות הזכויות במפעל הפיס, והאורח שיתף אותו שאנשים בוחרים מספרים לפי תאריך החודש או יום ההולדת שלהם, או שסתם יש להם 'מזל' לקלוע למספר הזוכה. ראש הישיבה לא היה מסוגל לשמוע שישנו 'מספר' שזוכה. הוא תהה: "וכי מספרים זוכים? אנשים זוכים! מי שהקדוש ברוך הוא גזר עליו לזכות, המספרים שלו עולים בהגרלה..."

הוסיף ראש הישיבה וסיפר לו, שכאשר התגורר בצעירותו בעיר בריסק היה סוחר שהמכולת שלו הצליחה מאד ונעשה בעל יכולת ובעל מעמד גבוה. משהו קנה ממנו את החנות במחיר גדול, ומאותו הרגע היא הפסיקה להצליח. כי לא החנות מצליחה, אלא האדם שהקדוש ברוך הוא גזר עליו להצליח הוא מצליח.

ובתוך-כדי נזכר ראש הישיבה שהכיר בבריסק תושב שהיה גביר ממכירת גרביים, ולעומתו היו מי שעסקו בזהב ולא הצליחו. כי לא הגרביים מכניסות כסף ולא הזהב מניב רווח, הכל לפי מה שנגזר.

הייתי לאחרונה אצל הרב עזרא ברזל והוא נתן לי את התשלום

זכיתי בעבר להתקרב מעט ולהכיר את רבי עזרא ברזל זצ"ל,

גברא רבא בתורה וצדיק במעשים, מגדולי מזכי הרבים שחזק והלהיב רבים לעסק התורה ולעבודת השם רחוקים וגם קרובים, ונפטר לפני כחצי יובל שנים. הוא היה ידיד ותיק של בית אבא, חברותא של אבי מורי רבי שכנא קולדצקי זצ"ל בישיבת 'כנסת ישראל' בעיר חברון, והמשיכו את קשרי הידידות ביניהם כל השנים. במשך הרבה שנים מסר שיעורי תורה בעיר בת ים, ובמשך השנים גם זיכה אותי להמשיך ולהבעיר שם את אש התורה בהרבצת תורה וזיכוי הרבים.

קשה לשכוח איך היה נראה בשעת תפילתו וברכותיו, ממש חרדת אלוקים. גם כל מצוה שלו נעשתה בשלמות. פעם בא לביתי נגר לתקן משהו, כשהוצאתי כסף לשלם לו אמר לי: "אה, לא ככה משלמים. הייתי לאחרונה אצל הרב עזרא ברזל והוא נתן לי את התשלום בתום העבודה כשהוא יוצא בריקוד ומחול שזכה למצוות 'ביומו נתן שכרו'". הנגר הטיף לי מוסר, ובצדק: "כך מקיימים מצווה". במשך השנים ראיתי שבספר 'אהבת חסד' של ה'חפץ חיים' לוקח דוגמא מהמצווה הזו, שכאשר בין כה וכה משלמים לפועל בתום העבודה, יש לכוון לשם מצווה. וכשמקיימים מצווה, כמובן, יש לשמוח.

רבי עזרא היה רב פעלים לתורה ולתעודה. בבחרותי, בתחילת שנות ה'ל', היתה עליה גדולה של אלפי יהודי גרוזיה שבאו ארצה, ועסקנים ופעילים למען קירוב אחינו בית ישראל ערכו אסיפה גדולה בישיבת 'פורת יוסף' כדי לרתום את הציבור לבוא לעזרתם, לקרבם ולבססם מבחינה רוחנית וכלכלית, בטרם הרחוקים יפרסו טלפיים עליהם. הייתי נוכח שם כאשר מגיד המישרים רבי שלום שבדרון זצ"ל נשא בה את המשא המרכזי, ודיבר דברים חוצבי להבות אש כדרכו.

בתוך הדברים סיפר רבי שלום שבשנים הראשונות לאחר קום המדינה כשהגיעה העליה הגדולה מתימן וממרוקו ועוד לאחר קום המדינה, הוא ורבי עזרא ברזל נתקלו בירושלים בבני נוער שנראו כמסורתיים בלבושם ודיבורם ולמרות כך הפגינו זלזול

בערכים מקודשים. הם נעצבו לראות כדברים האלו והחליטו שאי אפשר לשבת בחיבוק ידיים וחובה לפעול ולעשות ולהרעיש עולמות. נכנסו יחד לרבינו ה'חזון איש' זצ"ל שהציע להם לדבר על כך עם הרב דסלר. ולפלא היה שמיד כשיצאו מבית ה'חזון איש' פגשו את הרב דסלר צועד למולם. הרב ברזל שלבו היה חם לענין רץ אליו וביקש ממנו שיטה שכם לפעילות ההצלה במחנות הקליטה. מתוך סערותו הוא אמר לרב דסלר בנימה תובעת: "מה יוצא למשגיח מכך שהוא מדבר לבחורים... עדיף שיפעל וישפיע במרחק קילומטרים שמאכילים ילדים יהודים טריפות, גוזזים את פאותיהם, ומכריחים אותם לחלל שבת..." הרב דסלר נרעש, ואמר לו שלאחר מה ששמע אינו יודע איך יצליח לישון הלילה... ומאותה תקופה תרם הרב דסלר רבות מכוחו ומזמנו למען ארגון ה'פעילים' שהתגייס לעניין ופעל גדולות ונצורות. והכל נזקף לזכותו של רבי עזרא.

שעל בדחנות לא מקבלים עולם הבא

כל זה הוא כהקדמה לאימרה מבריקה שאמר פעם רבי עזרא: ידועה הגמרא בתענית (כב.) שאליהו הנביא הראה לרבי ברוקא חוזאה שני אנשים שהם בני העולם הבא. ניגש אליהם ושאל למעשיהם. ואמרו לו: אנשים בדוחים ושמחים אנחנו, ואנו משמחים בני אדם עצובים. ועוד דבר שרגילים אנו לעשות, כאשר אנו רואים שני בני אדם שיש ביניהם מריבה, על ידי דברי בדיחות אנו משכינים שלום ביניהם.

שאל רבי עזרא, הרי כל אחד מבין שעל בדחנות לא מקבלים עולם הבא... מה היה במעשיהם של אותם השניים? אמר רבי עזרא, אנשים שמחים הם בהכרח אנשים מאמינים! הסיבה העמוקה לעצב ולסכסוכים בין אנשים היא שלא מאמינים מספיק. מי שמאמין, לא מתעצב על שום מאורע ולא מתרעם אל אף אדם. שהרי הכל נגזר משמים. אותם שניים ששימחו לבבות היו מאמינים גדולים - והם באו להשפיע אמונה על אנשי השוק. אלו הם בני עולם הבא.

וכששמעתי זאת משמו, הרהרתי לעצמי כמה הדברים הללו מתאימים לו. הוא חי תמיד בידיעה מוחלטת שהוא מושג בכל רגע ורגע וכל מה שקורה אתו הוא בגזרה מלמעלה. נסעתי איתו פעם במונית לבת-ים, ובטעות מישוהו סגר את הדלת על קצות אצבעותיו. הכאב היה חד ומפלח, אבל תגובתו היתה מילה אחת: "א מחיה..." חשבתי, מילא שאיננו כועס, גם זו מדרגה גדולה באמונה, אבל מה ההנאה הגדולה כשפוצעים לך את האצבע? אך לדעתי, הוא הבין שהקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו טרח למענו ובחר שליח נאמן שיתן לו את המגיע לו... האם זו לא סיבה להתמלא בהנאה? הרי זו היא קרבת אלוקים!

תמיד היה מלא שמחה, מרץ וחיות

שמעתי פעם ממורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א, שמי שלא הכירו את המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל וניזונים רק

מהסיפורים והתיאורים ששמעו עליו, מציירים לעצמם לבטח דמות של אדם מתוח ודרוך, שרוח של עצבנות ודאגה אופפים אותו. אבל האמת שונה לחלוטין. תמיד היה מלא שמחה, מרץ וחיות. הוא העיד על עצמו: "כל חיי אינני יודע עוגמת נפש מהי, לא היה לי אף פעם צער בחיי!"... לגבי מי שדיבר תדיר על אמונה וחי בעצמו אמונה, ברור שלא שייך אחרת. השמחת החיים וההנאה שלו ניזונו מההרגשה שתמיד הקדוש ברוך הוא ניצב עליו ומשגיח עליו. נכון הדבר, שקרבה כזו מחייבת גם יראה גדולה ועצומה, אך אין בה סתירה לשמחה ולהרגשת התעלות תדירה.

אני זוכר את השמחה ואת מנוחת-הנפש של הסבא ה'סטייפלער' זצ"ל, שאין ספק שנבעה ממדרגה גבוהה של אמונה. בכל דבר הוא ראה אות משמים, ומפני כך בכל המצבים שעברו עליו לא נפל לעצבות ולמתח. ולדוגמא, אם רצה לכתוב מכתב ופעם או פעמיים לא הצליח הדבר בידו, ראה בכך סימן משמים ומשך ידו מכך. כמובן, הנהגה כזו אינה מתאימה לכל אחד אלא אך לאלו שדבוקים ברצון אביהם שבשמים. אחרים יכולים לפרש דבר כזה כרמז משמים שהם נדרשים להתאמץ יותר, ו'לפום צערא אגרא'. אך צדיק יודע לשקול באופן מדויק יותר. אני זוכר שפעם חדרה רטיבות לחדר שלו וחלק מהספרים התעפשו, והוא ראה בכך עונש משמים על כך שבערב פסח לא היה בכוחו לאוורר את הספרים כמנהג ישראל...

מורי חמי שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל היה אף הוא דוגמא לאדם שמאמין לגמרי בהשגחה. כל מצב שהיה לו, קיבל בשלווה בלי לשאול שאלות וחקירות ובלי לחשב מה היה אילו ואם... לפני שנים שלח מישוהו יד לכסף רב שהיה מונח אצלו, שכמובן היה פיקדונות וכספי צדקה של אחרים. היתה בהלה גדולה אצל בני המשפחה, אבל לא כך לגביו. כשראה את הארון פרוץ לרווחה פנה אל בנו שעמד לצידו ושאל אותו: "מה קורה כאן? מישוהו היה כאן ונגע בחפצים?" - וחשל. התיישב על מקומו ולמד בלי להתעניין אחר-כך מה קרה, מה גנבו ובכמה נאמד הנזק הגדול? היו מבני המשפחה ניסו לדובב אותו והתייעצו מה ניתן לעשות כדי להחזיר את הכספים, אבל הוא לא התייחס לענין אף במילה נוספת.

בשעת מעשה בלט לעיניי שהתגובה שלו נובעת מאמונה ברורה ומוחלטת שכך צריך היה לקרות, ולא מוטל עליו לחקור ולדרוש ולדעת מה בדיוק אירע, וכיצד אפשר היה למנוע את הדבר. אם נגזר מן השמים שהכסף יילקח, הוא היה נלקח בכל מקרה. ואם נגזר שלא ימצא מי שלקח את הכסף, מאומה לא יעזור. ואם הממון צריך לחזור, יש לקדוש ברוך הוא דרכים לגרום להשיבו.

יציאת מצרים רוממה כל יהודי באשר הוא. האמונה נחקקה בנפשו. במקומות הכי נידחים ושכוחים, מתעוררת ביהודים האמונה. אמונה זו היא תולדה של יציאת מצרים.

(מתוך הכרך החדש על חומש שמות של הספר 'לעשות רצונך')

זכיתי להכיר את הבאבא סאלי, ולהיות אצלו כמה פעמים. יום אחד הוא סיפר לנו, למה קראו לו בשם ישראל

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הנהגותיו של ה"באבא סאלי" וצוק"ל

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה קָרְל וְקָנִי יִשְׂרָאֵל (יב, כא)

המעטפה שהביא אותו עשיר היתה מונחת במגירה, והבאבא סאלי הורה לרבנית לקחת אותה. הרב לא ספר לפני כן את הכסף, אבל עכשיו הורה לרבנית לספור. היא ספרה, ומצאה בדיוק חמשת אלפים דולר. אמר לי הבאבא סאלי, "ראית? מאיפה שהכסף הזה הגיע, לשם הוא הולך... הכסף מאותו אדם שמנהל את הפאב הולך להוצאות של השירותים..."

הבאבא סאלי מעולם לא ביקש כסף מאנשים, אך רבים מאלו שבאו להתברך על ידו, השאירו אצלו מעטפות. את מרבית הכסף שקיבל, היה מחלק לתלמידי חכמים.

בעת שהייתי משגיח בישיבה קטנה "פורת יוסף", היה שולח אלי מפעם לפעם כספים שנתנו לו, והיה מורה לי לחלק לתלמידים על פי הצורך.

אני זוכר במיוחד פעם אחת, בשנת תשל"ח, ששלח לי כסף לחלוקה. הכסף הגיע ממש בהשגחה פרטית. באותה תקופה היו בישיבה כשישים תלמידים, שכולם אכלו וישנו בבית ולמדו בישיבה. בשעה שתיים ועשרים בצהריים היו חוזרים לישיבה אחרי הפסקת צהריים, והייתי צריך "להחזיק" אותם בלימוד עד שבע בערב. זה לא היה קל: הרבה מהם באו מבתיים די חלשים, והם היו בגילאי ארבע-עשרה עד תשע-עשרה, הגיל הקריטי והרגיש. רציתי לתת להם תמריץ, שילמדו ויבחנו על המסכת, ויקבלו כסף. אך מניין לי כסף? פתאום הגיע אלי שליח מהבאבא סאלי עם שטרות של כסף. שמחתי שמחה גדולה. אמרתי לתלמידים: "תדעו, מי שייבחן בעוד יומיים על כמה דפים ממסכת חגיגה, וידע אותם, יקבל שטרות כסף של הבאבא סאלי..."

הם התלהבו. "מה? יש לך כסף מהבאבא סאלי???" "בדיוק ככה", אמרתי להם. "בא שליח לישיבה עם מעטפה, והביא לי כסף עבורכם."

קשה להאמין איזה חיזוק היה בכך עבור אותם בחורים יקרים! כידוע, גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. יהי רצון, שזכותו של רבי ישראל אבוחצירא תגן עלינו ועל כל ישראל, ויושיע אותנו הקב"ה מיד אויבינו ומיד היצר הרע, במהרה.

(מתוך 'דורש ציון' בהוצאת 'יפה נוף')

בתאריך ד' בשבט חל יום ההילולא של רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, ה"באבא סאלי". יום זה יוצא בדרך כלל בפרשת בא, שמוזכר בה השם "ישראל" פעמים רבות.

זכיתי להכיר את הבאבא סאלי, ולהיות אצלו כמה פעמים. יום אחד הוא סיפר לנו, למה קראו לו בשם ישראל:

ביקשו לקרוא לו על שם זקנו, רבי יעקב אבוחצירא זיע"א, אך פעמיים נתנו במשפחה את השם יעקב, ועל אותם שנקראו כך עברו תלאות שונות ומשונות. כיון שכך, החליטו לקרוא לו ישראל במקום יעקב, כדברי הפסוק "לא יעקב יקרא שמך אלא ישראל". לאחר שהגיע לארץ ישראל, התגורר הבאבא סאלי באשקלון, ואמנם ידעו עליו באותה תקופה, אך לא היה מפורסם כמו בשנים המאוחרות יותר. אני זוכר אותו מאותם זמנים, הולך מדי פעם ברחובות ירושלים כשהוא מלווה באחד מבני ביתו, ללא גינונים מיוחדים. כולם יכלו לגשת אליו.

היה מתנהג בפשטות גמורה, לובש בגדים צנועים ופשוטים. התגורר בדירת שיכון, הן באשקלון והן בנתיבות.

יום אחד, כשהיינו שם, הגיע אינסטלטור לטפל בסתימה. הוא בדק את הצנרת ביסודיות, אך לאחר שסיים פחד לגשת אל הרב, וביקש מהרבנית שתעדכן את הרב לגבי העלויות של העבודה. הרבנית נכנסה לחדרו של הרב, ואמרה לרב שיש בעיה בכל הצנרת של הבית, וצריך לעקור בלטות, לשבור חלק מהקיר, ולהחליף את כל הצנרת במטבח ובחדר השירותים.

"האינסטלטור מוכן לעשות את הכל במחיר עלות, ללא רווח" - היא סיפרה לרב - "אבל גם כך ההוצאות גדולות מאד, כי צריך להביא פועלים שיעבדו כמה ימים, וגם הצנרת החדשה והמרצפות לא זולות. התיקון עומד להסתכם בסכום של חמשת אלפים דולר".

מאיפה שהכסף הזה הגיע, לשם הוא הולך

הרב הניח את ידו על מצחו ואמר: "בשביל שירותים צריך לבזבז חמשת אלפים דולר?!"

הרבנית הצטערה מאד בשומעה זאת, אך הרב סימן לה לפתוח את המגירה.

דקות ספורות לפני כן ביקר אצל הבאבא סאלי יהודי עשיר מחו"ל. אמנם היה לו זקן, והוא נראה איש נכבד, אבל עסקיו היו מפוקפקים, ומרבית הכנסותיו הגיעו מ"פאב" שבבעלותו. פעם בכמה חודשים היה אותו אדם מגיע לארץ, והיה מניח מעטפה של כסף במגירה.

לפתע אני שמוע את הערבי אומר לי: " אל תדאג! לא באתי, חלילה, לעשות לך רעה! בסך הכל באתי לבקש ממך טובה. כמובן, רק אם לא קשה לך. אני רוצה שתלווה לי ארבע מאות אלף שקל לשבוע ימים. בתחילת שבוע הבא אחזיר לך את הכסף"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על ה'חן' המיוחד ושיעור באמונה

וַיִּתֵּן ד' אֶת חֵן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם (שמות י"א ז')

את שעון הזהב התלוי שם על הקיר? את שעון הכבד, שמשקלו עשרה קילוגרמים זהב טהור, שירשת מסבא של סבא שלך?"

המצרי משיב: "כן! בבקשה! בכבוד!"

הוא עוד מוסיף: "יש עוד משהו שאתה צריך? בבקשה, קח..." הרי לא היה אדם אחד מישראל, אומרים חז"ל, שלא יצא עם פחות מתשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים (בכורות ה). חמורים לובים הם חמורים מעולים (רש"י שם) שיש להם כוח לשאת משאות כבדים ביותר!

איך קורה דבר כזה? איך יתכן שהמצרים שכל כך שנאו אותנו, יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבוץ'קי שדפק בדלת. מסכימים להשאיל ליהודים את כל כספם וזהבם, עד כדי כך שבני ישראל רוקנו את המצרים ועשו אותה כמצולה שאין בה דגים (רש"י שמות יב)? התשובה: וה' נתן את חן העם בעיני מצרים!"

הקב"ה הנו שליט על החן! אם הוא רוצה שיהיה לאדם חן - יהיה לו חן, גם אם זה מעל ומעבר לכל הגיון גם אם זה לא תפס בשכל האנושי! וגם להפך.

אם הקב"ה לא נותן את החן - לא יעזור כלום. גם אם תעשה את כל ההתייפות שבעולם - לא יהיה לך חן!

באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש

לפני כמה שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש. עמדו שם שלשה בחורים. האחד היה מעוניין לקנות כובע והוא הביא אתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב' כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק "ככה" ו"לא ככה"... צריך לבדוק שהוא עומד מושלם, כמו הריבוע של התפלין... מה אומר ומה אדבר? המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעותיים בחנות... שאלתי את הבחור מה כל הסיפור הזה עם הכובע, והוא ענה לי: מה כבודו רוצה ממני? אני אווז בשידוכים! אינני יכול להראות כמו ליצן! אני צריך להראות במיטבי, אני צריך לשאת חן... אי! אי! אין שוטה שבעולם! האם אתה בעל הבית על החן? האם אתה יכול ליצור חן? הקב"ה בעל הבית על החן! ברצונו - יהיה לך חן וברצונו לא יהיה לך, גם אם תעשה את כל ההשתדלות. גם את זאת ראו ביציאת מצרים: הקב"ה הנו בעל הבית על החן מוראדיג! מוראדיג!

מורי ורבותי! עשר המכות היו עשרה שיעורים באמונה, עשרה שיעורים ב"וידעתם כי אני ה'" אשר לו הכוח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו!

הסטייפלער מוסיף ואומר: ביציאת מצרים ראו שלטון נוסף של הקדוש ברוך הוא, ראו שהקב"ה בעל הבית על החן! אם הקב"ה נותן לאדם חן בעיני הבריות - יש לו חן בעיניהן, ואם הקב"ה לא נותן - לא יעזור לו שום דבר! הוא לא ישא חן, גם אם יעשה את כל ההשתדלויות שבעולם לנשוא חן.

אי! אי! הקב"ה שליט על החן!

רק מכיוון שה' נתן את חן העם בעיני מצרים, לכן "וישאלום וינצלו את מצרים" (יב,לו).

המצרים היו שונאים מושבעים של בני ישראל. הם ידעו היטב שכל המכות שנתכו על ראשם הם בגלל היידאלא'ך האלו... הם הבינו שכל הצרות נגרמות להם בגלל היהודים, ושנאו אותם יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבים!

הנה, הבה נתאר לעצמנו מצב מבעית שכזה: אני יושב בביתי. לפתע נשמעות דפיקות בדלת. אני פותח את הדלת ו... על הפתח עומד ערבוץ'קי... א עראבער עם כאפיה, עם שפם גדול... הנשמה שלי יוצאת מרוב פחד ואני רץ לצלצל למשטרה: "הלו! הצילו! הצילו! ערבי בדלת שלי"... לפתע אני שמוע את הערבי אומר לי: "רגע! רגע! תירגע! אל תדאג! לא באתי, חלילה, לעשות לך רעה! בסך הכל באתי לבקש ממך טובה. כמובן, רק אם לא קשה לך. אני רוצה שתלווה לי ארבע מאות אלף שקל לשבוע ימים. בתחילת שבוע הבא אחזיר לך את הכסף"...

רבותי, תגידו אתם: יש משהו שילווה לו? על פי דרך הטבע אף לא אחד יסכים להלוות לו לא ארבע מאות אלף שקל, לא ארבעים אלף שקל, ואפילו לא ארבע מאות שקל! כך יתנהג כל אחד ששכל ישר בקדקדו! לא כך?

עומדים היהודים השנואים על פתחי בתיהם של המצרים

והנה כאן, במצרים, עומדים היהודים השנואים על פתחי בתיהם של המצרים, ובפיהם בקשה מוזרה: "מוחמד! תוכל להשאיל לי

חנויות הלבשה מוכרות בגדים בהתאם לעונה שלהם, לכל בגד יש את העונה שלו.

להבדיל, הפרשות העוסקות ביציאת מצרים הן ה'עונה' של סיפור יציאת מצרים. אמנם יש מצוה לזכור את יציאת מצרים בכל ימות השנה, "כל ימי חיך", אבל כשמגיעה ה'עונה' המיוחדת אנו מתמקדים בכך ביתר שאת.

אדם מן הישוב רגיל למאכלים הקבועים שלו, אולם העשירים לא מסתפקים בכך, הם מחפשים כל מיני מאכלים חדשים ויקרים. אבל יש מאכל אחד שאין לו תחליף: לחם. אמנם אפשר לגוון בסוגי הלחם ובטעמיו, אבל את המאכל הבסיסי הזה כולם אוכלים בקביעות, עשירים כעניים.

על כך היה אומר ר' אליהו לופיאן: האמונה היא הלחם, היא הלחם שלנו! אנו זקוקים לה לצורך הקיום שלנו, אי אפשר להתקיים בלעדיה. כשעוסקים בפרשיות של יציאת מצרים אנו מזינים את נפשנו במנה הגונה של אמונה ה'לחם' של הקיום שלנו.

יהודי מניח תפלין בכל יום, בפרשיות שבתפלין יש שני עניינים: יחוד שמו יתברך ויציאת מצרים, ושניהם קשורים זה בזה. לכן, מלבד ה"מצוות צריכות כונה" של עצם המצוות - עשה של "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", צריך האדם לכוון במצוות תפלין על העניין הזה של האמונה ביחוד ה' ומתוך כך ישעבד עצמו להשי"ת ויקבל עליו עול מלכות שמים.

אומרת התורה (שמות י, יב): "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בם - וידעתם כי אני ה'". על ידי שמספר לאחרים על נפלאות ה' במצרים, גם הידיעה של המספר עצמו נהיית חזקה ועמוקה יותר.

והוא סיפר לנו את המעשה הבא

בזמנו הייתי חלק מקבוצה של אברכים מבני ברק שנסעו מדי שבוע לשמוע 'ועד' מרבי שלמה וולבה זצ"ל, והוא סיפר לנו את המעשה הבא: פעם התעורר להם ספק גדול בקשר לבחור אחד מהישיבה, לא ידעו מה לעשות אתו, לזרוק אותו מהישיבה או לא לזרוק. השאלה הייתה קשה והרגישו שאינם יכולים להכריע בה. סוף כל סוף מדובר בדיני נפשות!

מספרים על הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבדוקא, שפעם ראהו יהודי מסתובב בתחנת הרכבת התחתית בארצות הברית, עם כל ה'שווארצערס' [הכושים], ממש סכנת נפשות. נבהל היהודי ושאל: "ראש הישיבה, מה אתה עושה פה?" ורבי מרדכי הסביר: "הלא משמש אני כראש ישיבה, וראש ישיבה מתוקף תפקידו נדרש להכריע בשאלות של נפשות, האם להשאיר בחור בישיבה או לסלק אותו, וכיצד בזה. ישנה אמנם סיעתא דשמיא להכריע נכון, אבל לפעמים נכשלים בהכרעה שאינה נכונה ואז עושים מעשה שהוא בגדר רציחה בשוגג, כי סוף כל סוף הפסיקה נעשתה בשוגג מחמת שכך היה נראה באותה שעה להכריע. ומה דינו של רוצח בשוגג? חייב גלות. זוהי הגלות שלי, להסתובב כך בין השחורים באמריקה!" מספר, אם כן, הרב וולבה זצ"ל, שהוא וראש הישיבה החליטו לנסוע למשגיח, ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהוא יחליט בדבר.

כשהגענו לבני ברק - כך הוא מספר - עלינו אליו, לישיבה הקדושה, ונכנסנו לחדרו. שאלתי את השאלה, והוא תוך חצי שניה אמר את התשובה, בלי שום פקפוק, ממש כמו אורים ותומים, לא היו לו שם ספקות.

כיון שהורה לי מה לעשות, הסתובבתי כתלמיד לרב, עם הפנים קדימה, והתחלתי לצאת החוצה.

כשהגעתי לדלת אני שומע את ר' יחזקאל צועק

כשהגעתי לדלת אני שומע את ר' יחזקאל צועק אחרי: "אנטשולדיג [סליחה]". רצתי בחזרה - "וואס וואס [- מה, מה?]" ואז שואל אותי ר' יחזקאל [באידיש]: "אתה יודע שיש בורא עולם?"...

יהודי רציני כמו רבי שלמה זצ"ל, כששומע כזו שאלה ששואלים ילד בגיל שלוש נעצר, חושב רגע, ואז עונה לר' יחזקאל: "יא, איך וייס" [כן, אני יודע]. מיד כשהוא עונה, ר' יחזקאל מוסיף ומתקיף אותו חזק יותר: "אתה באמת יודע?" כיון שהשאלה נשאלה כבר פעם שניה, התבונן קצת יותר בעמקות וענה שוב: "כן אני יודע" אמר לו ר' יחזקאל: "אם כך, סע לבאר יעקב ותספר שם לבחורים שיש בורא עולם?" מספר ר' שלמה: יצאתי מהחדר כשכולי מבלבל, מה המשגיח רוצה מהחיים שלי? קודם הוא שואל אותי אם אני יודע שיש בורא עולם, אחרי זה הוא אומר לי לספר לבחורים, מה הוא רוצה ממני? שבועיים הסתובבתי נכון. המשגיח רוצה משהו, הוא לא מדבר סתם כך, מה הוא רוצה?

אחרי שבועיים הגעתי למסקנה שהמשגיח צודק, מאה אחוזים אמת. אפשר ללמוד, אפשר להתפלל, אפשר לקיים מצוות - ולא לדעת שיש בורא עולם!

צריכים לחיות בידיעה שיש בורא עולם, לזכור זאת על כל צעד ושעל! אם כדי ש'וידעו מצרים - אותם רשעים ארורים - כי אני ה'" הקב"ה עשה כזו מהפכה כמה רוצה הקב"ה שכל יהודי ידע כי אני ה', על כל צעד ושעל. אם זה בפרנסה אם זה ברפואה, אם זה בנחת, הכול בגזרת עליון, שום דבר לא זז בלעדיו, לחיות זאת באופן תמידי! (מתוך 'יחי ראובן' שמות)

נכדו התקשר אליו והתעניין איך הוא מסתדר לבד, וכמענה סיפר: "כשעלה מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל מלונדון, הוא רכש מאבי ז"ל דירה בשכונת 'בית וגן' בירושלים. לאחר תקופה הגיע אבא לביקור בביתו ושאל אותו...

אהבת התורה יקדה בקרבו של הגאון רבי יהודה אריה טרגר זצ"ל, ראש ישיבת אנטוורפן

למען התורה תורת ד' כפיד (יג)

לרכוש קנייני תורה, זכה משמים ששערים רבים נפתחו בפניו. הוא הגיע לממדי גדלות והיקף רחב בכל מרחבי התורה, לענפיה ותחומיה השונים, אשר רק יחיד-סגולה בודדים זוכים להם. ניתן היה להיווכח בכך בשיעוריו, שיחותיו ודרשותיו, ובעצם בכל שיג-ושיח עימו.

הרב טרגר עצמו היה רגיל לומר בעניין זה אמירה נאה, המבוססת על אמרתו של האדמו"ר הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זצ"ל (ראה 'קול שמחה' ליקוטים):

הרבי רבי בונים אמר, כי אב המעוניין לבחון ולבדוק את בתו הקטנה אם ניתן לסמוך עליה בלב רגוע ושקט, ולהפקיד בידה אבנים טובות ומרגליות, תחילה מפקיד בידיה אבנים ומרגליות מדומים, ואם מוכיחה שיכולה היא לשומרן כראוי הוא מרשה לעצמו להפקיד בידה אבנים-טובות ומרגליות אמיתיים.

כן הדבר גם אצל האדם בנוגע לעבודת השם, אמר הרבי רבי בונים. כל החכמה ושאר המעלות הניתנות לאדם בטבעו אינן ניתנות לו במתנה, אלא רק בהשאלה, לנסותו האם יכול לשמור על המעלות הללו לשם מה שניתנו לו; אם הוא משכיל להשתמש בהן כראוי הן תלכנה ותתעצמנה עוד ועוד ותתרבינה מעלותיו. אך אם לא ישכיל להשקיע את כוחו ומרצו, ולא ידע לשמר נכונה את מה שקיבל, אזי כשם שניתנו לו מעלות אלו כך ילקחו ממנו ויישאר בעירום וחוסר-כל.

הרב טרגר עצמו שימש דוגמא טובה לכך. הוא אכן זכה למתת-אלוקים במידה גדושה, כישרונות כבירים, עילויים ממש, אלא שבחכמתו לא שקט על שמריו. אלא השכיל לרתום את כל כוחותיו בשלימות בשביל המטרות הנכונות; עמל התורה, קנין הדעת, הטבה עם הבריות. כך זכה להוסיף עוד ועוד נדבכים באישיותו, וקומתו התורנית ואישיותו הרוחנית לא חדלה מלהיתמר לגבהים עד ליומו האחרון.

הילדים היו מצוננים וחולים, ועוד קשיים אחרים

תלמידו רבי משה סובל שליט"א, סיפר, כי כאשר שוחח פעם עמו על האתגרים שעמד בפניהם בראשות הישיבה, התבטא זה על עצמו בתוך הדברים כך: "וכי אתה חושב שהיה לי קל תמיד? הנה היה לי חורף אחד שבו היו לי הרבה קשיים והפרעות מצד

אם נחפץ לתמצת את למעלה משמונים שנות חייו של הגאון רבי יהודה אריה טרגר זצ"ל עלי-אדמות במשפט אחד הכולל הכל - יצופו מאלהי המילים: התורה הקדושה! היא זו שהקיפה את כל הווייתו ואישיותו. מאז עומדו על דעתו ועד ימיו האחרונים הוא אימצה לליבו, וממנה לא זע ולא נע כל ימיו. אהב וחמד אותה, והיא יקדה בקרבו כגחלת לוהטת.

וכך, לעת זקנותו, כאשר נולדה לו נכדה - בת לבנו רבי יצחק שליט"א - בירושלים. רעייתו הרבנית ע"ה הגיעה לבדה מבגדאד לארץ-ישראל כדי להשתתף בשמחת ה'קידושא רבא' שנערכה בשבת קודש, ורבינו שמשועבד היה לאמירת השיעורים שהה באותם ימים בביתו שבבגדאד לבדו.

הנכד רבי ישראל וירז'בינסקי שליט"א התקשר אליו באותו ערב שבת לאחל לו 'א גוטען שבת' ו'מזל טוב' על הולדת הנכדה, התעניין בשלומו והתעניין איך הוא מסתדר בבית בימי היעדרותה של הרבנית? והאם לא מפריע לו להישאר בבית לבדו?

החברים שלי הם אביי ורבא

כמענה לשאלתו פתח רבינו וסיפר: "בחודש ניסן תשי"א עלה מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל מלונדון על-מנת להשתקע בארץ-ישראל, ורכש מאבי ז"ל [רבי אברהם טרגר] דירת מגורים צנועה בשיכון פאג"י בשכונת 'בית וגן' בפאתי-ירושלים. לאחר תקופה כשהגיע אבא לביקור בביתו, הוא התעניין אצלו - איך הוא מתאקלם בשכונה החדשה? והאם לא מפריעה לו העובדה שהוא גר במקום שאין בו חברים ומכרים בני-גילו? נענה רבי יחזקאל ואמר: "לא מפריע לי דבר. החברים שלי הם אביי ורבא, והם הרי נמצאים בכל מקום!"...

"אף אני", המשיך הרב טרגר ואמר לנכדו, "אשיב לך כתשובתו של רבי יחזקאל. החברים שלי הם אביי ורבא. הם אף פעם לא משאירים אותי לבד... ברון-השם יש לי את סדרי הלימוד הקבועים שלי, השיעורים, הספרים. הם אלו שמעסיקים אותי כל הזמן ומפיגים את בדידותי"...

ומתוך שהקדיש רבינו את כל ישותו ושיעבד את כל זמנו כדי

הבית. הילדים היו מצוננים וחולים, ועוד קשיים אחרים, ונאלצתי להתאמץ הרבה יותר מבזמני-שגרה רגילים בשביל ללמוד, בשביל לומר שיעורים בלי להחסיר, בשביל להתמסר לתלמידים. אך יכול אני לומר לך ברורות, כי כעבור תקופה, כשהתבוננתי לאחור במעבר הזמן, נוכחתי לראות כי זה לעומת זה עשה אלוקים. בזמנים הללו שחוותי קושי מיוחד, גם היתה לי סייעתא-דשמיא מיוחדת. החידושים שהתחדשו לי באותה תקופה היו חידושים נפלאים וטובים, בבחינת 'תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי'... בנו בכורו, רבי שמעון שלום שליט"א, סיפר שכאשר נסע פעם יחד עם רבינו בימי בין הזמנים לפראג, ניגש אליו במקום אחד ממכיריו, מרביץ תורה חשוב, שביקר אף הוא במקום. הלה בירר אם ידוע לו היכן מקום מנוחתו של רבינו הש"ך זצ"ל. רבינו לא ידע היכן הוא קבור, וכך לא היה בפיו מענה עבורו, אולם השאלה הזאת הציתה אף בליבו חשק עז לנסוע להשתטח על קברו. היה זה כרוך במאמץ לא קטן, מאחר והוא טמון בעיירת הולשוב במחוז זלין שבצ'כיה, רחוק מאזור הנסיעה, אך רבינו פָּמָה לכך מאד והחליטו לנסוע. בעומדו על הקבר הציפה אותו התרגשות מיוחדת ובלתי-מצויה אצלו - לפליאת הבן. הוא נשא תפילה חרישית במשך זמן ממושך מתוך השתפכות-הנפש.

מאוחר יותר, ברגע נדיר של גילוי לב, אמר רבינו לבנו משפט שהיה בו כדי לפתוח אשנב לגודל יגיעו ועמלו בתורה: "כל ימי זוכה אני להתייגע על דברי הש"ך. בזמנו בישיבה אף קבעתי סדרי-לימוד מיוחדים עם תלמידים ללמוד 'חושן משפט' עם ש"ך, וכך נקשרתי והתחברתי עמוקות לתורתו. זו הסיבה שהרגשתי משיכה כה גדולה לפקוד את קברו, והתרגשתי כשעמדתי שם"... בנוסף לעמל וליגיעה האין-סופיים יש לציין מעלה נוספת, והיא, ההערכה וההוקרה שפיעמו בלבו כלפי דברי תורה. הוא יָקָר באמת ובתמים כל דבר תורה, הוא העריך כל ידיעה נוספת, ומתוך אלו גברה השתוקקותו והתרבה צימאונו להתעשר בדעת ובחכמה עוד ועוד, כל ימיו.

רגיל היה לומר את דברי חז"ל (אבות ו, ג): "הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד ואפילו אות אחת, צריך לנהוג בו כבוד". והסביר הדברים כפי דרכו: בפשטות נראה כי הלומד צריך לנהוג כבוד במלמדו מצד הענין של 'בין אדם לחברו', אולם האמת היא שהוא מצד הוקרה וערך לתורה. חז"ל מלמדים אותנו כאן, עד כמה צריך הלומד להעריך ולייקר כל פרט ופרט של תורה. אפילו אם חברו לימדו רק הלכה אחת, רק פרק אחד, או אפילו רק דיבור אחד או אות אחת, כבר חייב לנהוג בו כבוד. מדוע? כי אין ערך למעלה העצומה של הפרט הזה שלימדו.

וביקשתי מאבי שיניח את הספרים בשקית בתוך המעלית

נכדו רבי יצחק רוזנגרטן שליט"א סיפר: "בשנותיו האחרונות של סבא כשהגיע לארץ-ישראל התגורר בדירה ברחוב 'מנחת יצחק' בירושלים, בבנין הסמוך לבית הור. בתקופות הללו היה

נעזר מפעם לפעם בספריה שבביתם. כשחסרו לו ספרים לצורך הכנת השיעורים והדרשות שנשא בארץ בהיכלי התורה השונים, היה מתקשר אלינו לברר אם הספר קיים בביתנו, וביקש מאחד הנכדים אם לא יקשה לו להביאו לביתו. פעם אחת הייתי אני זה שהתבקש להביא לו כמה ספרים שהיה זקוק להם, וכשבאתי אליו התעכבתי לשוחח עם הסבתא הרבנית ע"ה. אדהכי והכי הוא כבר הספיק לעבור עליהם וכבר הייתה לו רשימה חדשה של ספרים, וכדי לקצר הליכים התקשרתי לבית הורי, וביקשתי מאבי שיניח את הספרים בשקית בתוך המעלית, ועד שאבוא לחניה הם כבר יהיו למטה. כעבור כמה דקות כשחזרתי שוב לחדרו של סבא עם הספרים החדשים הוא הודה לי מאד בחום ובלבביות. אך כדי להיות הוגן אמרתי לו שלא כל-כך טרחתי הפעם עבורו, כי הספרים נשלחו במעלית עוד לפני שבאתי הביתה. הוא חיך ואמר: "יש דבר מעניין בספר 'לקט יושר' (חלק יורה דעה עמוד 39), ובו הנהגותיו של בעל 'תרומת הדשן' שנכתבו על ידי אחד מגדולי תלמידיו. שם כתוב שהיו בישיבתו בחורים בני עשירים ומפונקים, שעשו להם מנהג כזה לשלוח ספרים מקצה האחד של בית-המדרש לקצהו השני על ידי גלגלים שחיברו בתחתית השולחנות, וכך סובבו את השולחנות עמוסי הספרים מבלי צורך לקום ממקומותיהם. הוא כותב שם על ההנהגה הזאת: 'לא טוב הם עושים, כי אדרבה כשמבקש אחד הספר ובא לו בטורח גדול זכור באותו מעשה מה שרוצה ללמוד'. ההתאמצות בשביל הספרים מועילה לזכירת הלימוד. ומיד הוסיף ואמר: 'אינני אומר חלילה שהמעשה שעשית אינו בסדר. מצוין עשית שמצאת דרך להקל על עצמך להביא את הספרים. אני רק משתף אותך במחשבותי, שהבאת הספרים בצורה זו הזכירה לי את המעשה הזה שמובא ב'לקט יושר'..."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'גיבור כאר' בעריכת הרב בנימין גינזבורג)

הזדעזעתי עד עמקי נשמת! אנחנו חשבנו שהמזווה שומרת ושמנו אותה למראשותיו של אבי החולה, והנה מתברר שזה בבחינת "סכין היא בעיניו"! ניגשתי למרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל, וסיפרתי לו את הסיפור

הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א על אמונה טהורה

הקשה המגיד מדובנא, שהרי בתורה כתוב שהכינים קדמו לערוב ומדוע בתהילים כתוב להפך?

ובאר זאת כדרכו במשל. גביר אחד עשה חתונה לבנו, והנחה את משרתיו שליום הראשון משבעת ימי המשתה יש להזמין את בני המשפחה בלבד. ביום השני את בעלי המלאכה, בשלישי את בעלי העסקים, ברביעי את תלמידי החכמים וכך הלאה, כך שבשבעת ימי המשתה תוזמן כל האוכלוסיה. אבל יש להקפיד שלא יבוא אנשים פעמיים!

ביום הרביעי, רואה אחד המשרתים אדם שכבר בא ביום הראשון. ניגש אליו ואמר לו: "כבר היית ביום הראשון". ענה לו האורח: "אני הוזמנתי פעמיים". "הכיצד?", שאל המשרת. "ביום הראשון באתי מצד בני המשפחה, והיום אני מוזמן מצד השנוררים..."

וכך - אומר המגיד מדובנא - היה עם הכינים. במכת הכינים באו הכינים מצד עצמן, ואילו במכת ערוב באו פעם נוספת, בין שאר החיות. פרעה תמה: "סליחה, מה אתן עושות כאן? הלא כבר הייתן כאן!". עונות הכינים: "אז, באנו מצד עצמנו, ועכשיו אנחנו מחותנים מצד הערוב".

יש אופנה חדשה של "סגולות"

לצערנו הרב בדור האחרון יש אופנה חדשה של "סגולות" שבגללן מתערערת שמירת המצוות כראוי. עיקר היהדות היא שמירת התורה והמצוות והאמונה בשכר ועונש. כאשר עושים מהיהדות מיסטיקה וסגולות - זו לא היהדות. אין זו דעת התורה כפי שקיבלנו מרבותינו. סיפר לי אברך שהיה אצל הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל ואמר לו שהוא רוצה לעשות שילוח הקן כי זו סגולה לבנים למי שחשוק ילדים.

הניף הרב את ידיו, ואמר: "סגולה?!... הלא זאת מצוה!". הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל אמר פעם, שהסגולה הכי גדולה והכי יעילה מכל הסגולות שבעולם - היא "והיתם לי סגולה", היינו לקיים את המצוות. וכיום המצב שונה. אם יש לאדם בעיה כלשהי, ויאמרו לו

לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלֶה ד' בֵּין מִצְרִים וּבֵין יִשְׂרָאֵל (י"א)

חז"ל מספרים, שבמכת ערוב כל המצרים הסתתרו בתוך בתיהם מאחורי מנעול ובריה, כי משה רבינו הרי אמר "ומלאו בתי מצרים", והם פחדו.

נצייר לעצמנו את פרעה יושב בביתו, רועד מפחד, ולפתע נשמעת דפיקה בדלת. הוא אומר לבנו בלחש: "לך תסתכל מי זה ותאמר לי, אבל אל תפתח את הדלת!".

בנו מסתכל ורואה פיל... כמובן שלא פתח את הדלת. אלא שהקדוש ברוך הוא לא צריך שפרעה יפתח לו דלתות. הקדוש ברוך הוא הוא אדון על כל העולם. ישנה חיה הנקראת 'סילונית' ולה זרועות ארוכות. היא עלתה מהמים ליבשה ובאה למצרים, שברה את גגות הבתים, שלחה את זרועה ופתחה את הדלתות והפיל נכנס. אבל הוא לא בא לבד, הוא הסתיר את כל מי שהיה מאחוריו: נמרים, נחשים, פרות וחמורים, שימפנזות, דובים, חיפושיות, לטאות ועוד ועד. כולם נכנסו פנימה... (ספר הישר - סיפורים).

אין ספק שפרעה לא הרגיש בנח בחברתם... כמויות האוכל שצורכת חבורה כזאת במשך שבוע הן עצומות. הם טרפו את כל האוכל שנמצא, וגם השאירו אחריהן כמויות לכלוך אדירות. מיד כשראה פרעה את כל החיות - ברח לתוך הסלון המלכותי, אבל שם כבר המתינו לו הנחשים, מביטים בו בגובה העיניים... [הוא היה כמעט בגובה שלהם...]

פרעה ראה זאת וזינק בבהלה על אדן החלון, והנה לתדהמתו הוא רואה בנות יהודיות משחקות ברחוב בחבל [הוא ידע שהן יהודיות מפני שהיו לבושות בצניעות], סביבן אריות ונמרים והן אינן מפחדות...

- איך זה יתכן? מתפלץ פרעה, מה קורה פה?! כך זה כשישנה השגחה פרטית: "ושמתי פדת בין עמי ובין עמך" (שמות ח, יט)!

גם הכינים הגיעו במכת ערוב

בין שאר החיות שהגיעו לשם היו גם הכינים. על כתוב בתהילים (קה, לא): "אמר ויבוא ערוב כנים בכל גבולם"

שכסגולה לפתרון הבעיה עליו לקיים מצוה מסויימת, הוא לא יגלה התלהבות מיוחדת. אבל אם למשל יאמרו לו להביא עין של לטאה מדרום אפריקה, דוקא לטאה שנולדה שלישית, ולערבב את העין במיץ צפרדעים מדרום אמריקה, ולהמתין שלושה חדשים ואחר כך למרוח את התערובת... זה באמת נשמע סגולה שעובדת!

אנו, האמונים על קיום התורה ושמירת מצוותיה, צריכים לדעת שאין לך סגולה גדולה יותר מקיום המצוות כהלכתן! ישנם כאלו הפונים ל'באבות', פועלי 'ישועות' למיניהם, מתוך מחשבה ש"אם לא יועיל לא יזיק"... וזו טעות! בהיותי צעיר כבן שמונה עשרה, אבי היה חולה לב במצב קשה. הרופאים אמרו שמבחינתם אין מה לעשות. צריכים להחליף לו לב, אבל אי אפשר. נשאר רק להתפלל.

והוא הורה לאבי שיקח ספר רזיאל המלאך

מה עושים?

אחי לקח אותו לצדיקים לקבל ברכות. נכנס איתו לצדיק אחד, והוא הורה לאבי שיקח ספר רזיאל המלאך וישים בכיס, וגם מזוזה כשרה יכניס לכיס, ושני הדברים יחד ישמרו עליו, וכך אבי עשה.

בינתיים החמיר מצבו, וכששכב בשעותיו האחרונות, אנחנו - ילדיו המסורים - לקחנו את אותה מזוזה כשרה והנחנו אותה ליד הכרית שלמראשותיו, שתשמור עליו..

עברו שנים, ויום אחד, בעת שלמדנו ב'כולל' הלכות מזוזה, הגעתי להלכה בשולחן ערוך (יורה דעה רפט, ב) האומרת כי "מקום קביעתה [של המזוזה], תוך חלל של פתח, בטפח הסמוך לחוץ".

וכתב הש"ך שם (סעיף קטן ב) שני טעמים לכך: א. כדי שיפגע במזוזה מיד כשהוא בא מהרחוב. ב. כדי שתשמור המזוזה לכל הבית שבפנים מהמזיקים. כלומר, אם ישים את המזוזה ליד הדלת, הרי שאת עובי הפתח המזוזה לא תשמור.

וב'גליון מהרש"א' לרבי שלמה איגר הוסיף על דברי הש"ך, "כדי שתשמור", וזו לשונו "בעושה אותה משום מצוה רשאי לחשוב שבשכר המצוה ישמרהו ה', אבל העושה רק לכוונת שימור - אין לו שמירה אלא סכין בעיניו".

כשראיתי זאת הזדעזעתי עד עמקי נשמת! אנחנו חשבנו שהמזוזה שומרת ושמנו אותה למראשותיו של אבי החולה, והנה מתברר ששימוש כזה הוא חס ושלום ובבחינת "סכין היא בעיניו"! ניגשתי לגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל, וסיפרתי לו את הסיפור, הראיתי לו את דברי הש"ך וגליון המהרש"א, ושאלתי מה דעתו בענין.

אמר לי: ודאי שזה כך, ולא עוד אלא שיסוד זה מצינו כבר באחד מן הראשונים, ה'אור זרוע'.

כי הנה איתא בגמרא (מגילה כד, ב): "העושה תפילתו [תפילין שלו] עגולה - סכנה ואין בה מצוה". ומהי הסכנה שבדבר? פירש

רש"י ז"ל: "סכנה - שלא תכנס בראשו" - אם יקבל מכה, התפילין עלולות לחדור לתוך ראשו, וזו סכנה גדולה.

אבל ה'אור זרוע' פירש אחרת את ענין הסכנה כאן, שכשאדם משתמש בשמות הקדושים לא במקום מצוה זו סכנה וכיון שתפילין עגולות אינן מצוה ויש בהן שמות קדושים - ממילא זוהי סכנה. חושבים שאם לא יועיל לא יזיק, בהחלט עלול להזיק, ה' ישמרנו! (לקט מתוך הגדה של פסח 'ומתוק האור')

לשיעור שלכם מקשיבים

20.000 איש !!

כמה אתם הייתם מוכנים להשקיע

לתת שיעור או שיחת חיזוק

ל 20.000 איש ? ?

כנראה הרבה..

לזכות ולהיות שותף בזיכוי הרבים אדיר..

בואו והשתתפו עמנו בהוצאות הדפסת גליונות 'על הצדיקים' ותזכו מדי שבוע להיות שותפים בחיזוק כ 20.000 קוראים

התקשרו

055 - 400 - 77 - 20

הצדיק מסאסוב, שציון קודשו שוכן באוקראינה, היה ידוע בחיי חיותו כ"אביהם של נדכאים". ליבו הרחום לא ידע מנוח כששמע על יהודי בצרה, אך עיקר מסירות נפשו הייתה בנושא אחד כאוב במיוחד: פדיון שבויים. הוא היה מכתת את רגליו, והופך עולמות כדי להוציא יהודים מבית האסורים ולהצילם מידי השלטונות האכזריים של אותם ימים.

שמעתי סגולה גדולה ונוראה, העוברת מפה לאוזן בקרב יודעי דבר: מי שנקלע חלילה לצרה עם רשויות החוק, מי שיש לו בעיות סבוכות מול השלטונות, משפטים או עיקולים - זהו הזמן וזוהי הכתובת.

הסגולה פשוטה אך פועלת גדולות ונצורות: ביום ההילולא (ד' בשבט), יש להדליק נר לעילוי נשמתו הטהורה של רבי משה יהודה לייב בן רבי יעקב, וללמוד פרקי משניות לעילוי נשמתו. אני כותב את הדברים לא רק כשמועה רחוקה. באופן אישי, אני מכיר כמה וכמה אנשים שהיו במצבים משפטיים שנראו אבודים לחלוטין, בדרך הטבע לא היה להם שום סיכוי לצאת זכאים. הם קיימו את הסגולה הזו בתמימות, ונושעו בצורה שלא תיאמן, ממש "פדיון שבויים" פרטי משלהם.

בעבר, רבים היו נוהרים לציון הקדוש באוקראינה ביום המסוגל הזה. כיום, עקב המצב הביטחוני המורכב שם, הנסיעה הפכה סבוכה ומסוכנת יותר. אך דעו לכם אחים יקרים - הצדיק אינו מוגבל במקום.

לא צריך דרכון ולא כרטיס טיסה כדי להתחבר לנשמתו הגדולה. בביתכם, הדליקו את הנר, פתחו את המשניות, ותשפכו שיח לפני הקב"ה. בקשו ממנו שבזכות הצדיק שמסר נפשו לפדות שבויים בחייו, יעמוד כעת כמליץ יושר עבורכם בשמיים. אין ספק שמי שדאג לכל יהודי בצרה אז, גם יסייע לתפילותיכם היום להגיע לכסא הכבוד.

שיהיה לכולנו ישועה ורחמים, ובשורות טובות.

של הכיבודים, והגענו ל'פתיחה' של המזמור 'לדוד מזמור'. בקהל ישב יהודי, דווקא לא מהסטודנטים הצעירים אלא תושב מקומי מבוגר, שהחל להתמודד על הכיבוד הזו בנחישות יוצאת דופן. הוא העלה את המחיר שוב ושוב, עד שרכש את הכיבוד בסכום גבוה מאוד, הרבה מעבר למקובל אצלנו".

אחרי התפילה, הסקרנות של הרב בריזל גברה. הוא ניגש לאותו יהודי ושאל בעדינות: "ראיתי שהיה לך עניין מיוחד ובווער דווקא בפתיחה הזו. מה הסיפור?" היהודי חיך, וסיפר את המעשה הבא: "לפני כמה שנים", פתח היהודי, "הקמתי מפעל קטן לייצור. לא הגעתי עם הון עצמי, ונאלצתי לקחת הלוואה גדולה מאוד מהבנק. התוכנית העסקית הייתה ברורה: בתוך כמה חודשים המפעל יתחיל להרוויח, אשלם את ההחזר החודשי ויישאר לי די למחייתי בכבוד. אלא שאז, העולם התהפך. קולות המלחמה החלו להישמע, המתחות מול אוקראינה גאתה, ולבסוף הצבא הרוסי פלש פנימה. עולמי חשך בעדי. ידעתי שמלחמה היא חדשות רעות לעסקים, ובמיוחד למוצר המותרות שאני מייצר, שלא יהיה לו ביקוש בזמני חירום. הבנתי שאני עומד בפני קריסה: לא אוכל לשלם לבנק, אפשוט רגל ואאבד את ביתי ואת כל אשר לי.

לא נותר לי שום דבר לעשות בדרך הטבע", המשיך היהודי כשדמעה בעינו, "רק להתפלל. התחננתי לקב"ה: 'יריבונו של עולם, למרות המלחמה ולמרות ההיגיון, אתה כל יכול. תמצא דרך לסדר אותי'.

ואז החלו הסנקציות. מדינות המערב הטילו חרם כלכלי על רוסיה והפסיקו לייצא סחורות. התברר שהמוצר שאני מייצר היה מיובא עד כה מהמערב בכמויות אדירות, והיבוא הזה חנק את הייצור המקומי. ברגע שהיבוא פסק - נוצר מחסור אדיר בשוק. פתאום, המפעל הקטן שלי הפך למקור היחיד! הסחורה נחטפה, הכפלתי את הייצור, העליתי מחירים ועדיין לא עמדתי בקצב הביקוש. לא רק ששילמתי את ההלוואה, העסק משגשג ברמות שלא חלמתי עליהן".

היהודי הביט ברב בריזל וסיכם: "הקב"ה מצא דרך מיוחדת, דרך סנקציות בינלאומיות, כדי לענות לתפילה שלי. לכן התעקשתי לקנות את 'פתיחת הארון' של 'לדוד מזמור'. כידוע, מיד אחרי המזמור הזה אומרים את התפילה על הפרנסה. רציתי לעמוד שם, מול ארון הקודש הפתוח, ולומר את התפילה הזאת לא מתוך בקשה של עני, אלא מתוך תודה עצומה למי שזן ומפרנס לכל, גם כשכל הסיכויים נגדך".

סגולה בדוקה לישועה: לקראת יומא דהילולא של ה'סאסובר'

ואם כבר עסקינן בגליון 'על הצדיקים והחסידים' ובו כ"כ הרבה חיזוק בסיפורי צדיקים ובישועות מעל לדרך הטבע, אי אפשר שלא להסב את תשומת לב הקוראים החשובים של 'על הצדיקים' לתאריך המתקרב ובא עלינו לטובה. ביום חמישי הזה ד' בשבט, יחול יום היארצייט של אחד מגדולי אוהבי ישראל- האדמו"ר רבי משה יהודה לייב מסאסוב זצוק"ל.

הבית הפך לג'ונגל. ציוצים מכל עבר, בתוך כל הכאוס של ההכנות לחג. "הילדים שלי היו בעננים, אבל אני ספרתי את הדקות", הוא צוחק. "זה היה מבצע לוגיסטי מטורף בתוך סלון סטנדרטי בירושלים".

על "מעשה קטן" שהפך לאור גדול ולא כבה גם אחרי עשרים שנה

מאת: הרב משה שטרנברג

עכשיו, ברגע זה, החנות לא תספיק להתארגן וביום ראשון זה כבר יהיה אבוד. אמרתי לעצמי: 'ריבוננו של עולם, זו המצווה שלי. זו ההכנה שלי ליום כיפור. לשמח יתומים'.

"אני צריך תוכים", אמר לו אלחנן, מתנשף

אלחנן לא היסס. הוא עצר מונית וביקש מהנהג לטוס למרכז קניות חילוני גדול, המקום היחיד שבו ידע שיש חנות חיות רצינית. הוא הגיע לחנות כשהתריס כבר היה חצי מורד. בפנים עמד המוכר, שקוע בהאכלה אחרונה והכנסת מזון לכלובים של החיות כשלמחרת החנות סגורה.

"נכנסתי פנימה, אברך עם חזות ישיבתית, בערב יום כיפור בבוקר", אלחנן מחייך. "המוכר הסתכל עלי כאילו נפלתי מהירח. הוא היה בטוח שאני הוזה. 'אני סוגר', הוא אמר לי, 'באתי רק לתת להם אוכל ל-24 השעות הקרובות'."

"אני צריך תוכים", אמר לו אלחנן, מתנשף.

"כמה?", שאל המוכר בחוסר סבלנות.

"חמישים".

המוכר עצר את תנועת היד שלו. "חמישים?! עכשיו? מאיפה אני אביא לך חמישים תוכים ביום אחד?"

על השמחה שתוכי צבעוני אחד יכול להכניס

אלחנן לא ויתר. הוא נעמד שם, בין הכלובים, והסביר לו. לא על לוגיסטיקה, אלא על הילדים. הוא סיפר לו למי התוכים האלה מיועדים. הוא סיפר לו על הילד שאין לו מי שיקנה לו מתנה לחג, על השמחה שתוכי צבעוני אחד יכול להכניס לבית יתום.

"ראיתי איך המבט שלו משתנה", מספר אלחנן. "פתאום הוא לא ראה מולו לקוח משוגע, אלא שליח".

המוכר נאנח, הוציא את הטלפון והתחיל לעבוד. אלחנן עמד שם שעה ארוכה, בלחץ של ערב החג, בזמן שכל חבריו כבר מתכוננים. הוא שמע את המוכר הופך עולמות, מתקשר לספקים, מתווכח, לוחץ, עד שסגר את הפינה. המשימה בוצעה.

כשאלחנן יצא משם, ומיהר חזרה אל ההכנות ליום הקדוש, הוא הרגיש תחושה מוזרה של זיכור. הוא ידע שבשמיים רשמו לפניו זכות עצומה. כי לפעמים, להיות "מיצר עליהם" ולדאוג לשמחה של השני, דורש מאיתנו לעשות מעשים שנראים לא שגרתיים.

אבל הסיפור של אלחנן לא נגמר באותו טלפון דחוק בערב יום

לפני שבועיים הבאתי כאן את הסיפור המיוחד מחנות מוצרי החשמל, על אותו מנהל בכיר שלא שכח תשומת הלב שקיבל לפני עשרים שנה. התגובות לא איחרו לבוא. גל של חום אנושי הציף אותי; טלפונים, הודעות וזיכרונות של אנשים שחוו את הרגעים ההם מהצד השני. סיפורים רבים עוד יסופרו כאן בשבועות הקרובים אי"ה, אבל סיפור אחד, שהגיע מאלחנן, תפס אותי במיוחד השבוע.

אלחנן החזיר אותי לאותה תקופה, לפני יותר מעשרים שנה. הוא היה אז אברך צעיר ונמרץ, עם ילדים קטנים בבית שקיבל משימה שנשמעת פשוטה אך מלחיצה: להיות אחראי על 'הפרסים' בשמחת בית השואבה של "זה לזה".

"הבקשה נחתה עלי בעיתוי הכי לא מוצלח", משחזר אלחנן. "זה היה ימים ספורים לפני יום כיפור. באותה שנה, יו"כ חל בליל חמישי. המשמעות הלוגיסטית הייתה ברורה ומלחיצה: יש לי רק את יום שישי וראשון כדי לארגן הכל לקראת סוכות. זה היה נראה כמעט בלתי אפשרי. ואני זוכר עוד את דברי מייסדת 'זה לזה' הרבנית ר. רוטנברג, שמבקשת מכל הפעילים להיות 'יצירתיים ולהביא למשתתפים תוכניות מיוחדות ולא דברים רגילים' וזה ממש הלחיץ אותי, מה יצירתי... מהיכן תבוא הגאולה..."

יום רביעי בבוקר. ערב יום כיפור. הרחוב החרדי דרוך, אווירה של טהרה וחתימת הדין באוויר. אנשים רצים למקווה, מכינים את הסעודה המפסקת, הלבבות רוטטים לקראת "כל נדרי". ודווקא אז, בתוך כל כובד הראש הזה, נופל לאלחנן רעיון.

כשבראשי מצלצל כל הזמן המשפט 'להיות יצירתיים ולהביא למשתתפים תוכניות מיוחדות' פתאום דמיינתי את הילדים האלו, הוא מספר. "ילדים שכל השנה מתמודדים עם חוסר, עם שקט בבית. רציתי משהו שיעשה להם רעש, צבע, שמחה מתפרצת. ואז זה הבזיק לי: 'תוכים'. אני אביא להם 50 תוכים צבעוניים ומדברים. זו תהיה האטרקציה של הערב".

אבל אז התחיל המאבק הפנימי. חיבוטי נפש של ממש. השכל הישר אמר: "אלחנן, אתה נורמלי? זה ערב יום כיפור! זה הזמן לכאלה עניינים? תכין את עצמך ליום הסליחה ומחילה".

אבל הלב? הלב משך למקום אחר. "הרגשתי דחף פנימי שאי אפשר להסביר", הוא מתאר. "הבנתי שאם אני לא מזמין את זה

כיפור. למעשה, שם הוא רק התחיל. יום כיפור עבר, ואז הגיע יום ראשון. ימי הלחץ הגדולים של ערב סוכות. כל בית יהודי נראה בימים אלו כמו שדה קרב של מצוות: קרשים לסוכה במסדרון, ארבעת המינים על השולחן, קישוטים בסלון, וריח של בישולים באוויר. עכשיו, קחו את התמונה הזו, ותכניסו לתוכה חמישים תוכים.

"הגעתי לחנות ביום ראשון לקחת את המשלוח", משחזר אלחנן בחיוך שמהול באנחת רווחה בדיעבד. "העמסתי את הכלובים, והגעתי הביתה. אתם יכולים לתאר לעצמכם איך נראה בית של אברך צעיר בערב סוכות, שגם ככה בקושי מוצא את הידיים והרגליים, ועכשיו הוא צריך לארח חמישים דיירים חדשים ורעשניים."

הבית הפך לג'ונגל. ציוצים מכל עבר

הבית הפך לג'ונגל. ציוצים מכל עבר, חשש שמישהו יברח, והצורך לדאוג להם לאוכל ולמים בתוך כל הכאוס של ההכנות לחג. "הילדים שלי היו בעננים, אבל אני ספרתי את הדקות", הוא צוחק. "זה היה מבצע לוגיסטי מטורף בתוך סלון סטנדרטי בירושלים. אבל כל הלחץ, הרעש והבלגן התגמדו בשנייה אחת. "הגיע הערב של שמחת בית השואבה", מספר אלחנן ועיניו בורקות. "נכנסתי לאולם של 'זה לזה' עם הכלובים. הייתה שם תזמורת, היה אוכל, היו הפעלות יקרות, אבל ברגע שהילדים קלטו את התוכים - הכל עצר. הם היו פשוט בהלם. לא האמינו שזה אמיתי".

זו לא הייתה סתם "עוד מתנה". זה היה חי, זה היה צבעוני, זה היה משהו שאף אחד לא חלם לקבל. הילדים עמדו שם בעיניים

קרועות לרווחה, מלטפים, צוחקים, מתרגשים. התוכים הפכו לאטרקציה המרכזית של האירוע, מסמלים עבור הילדים האלו משהו אקזוטי ומיוחד, תשומת לב שהיא הרבה מעבר לסטנדרט. "אבל את הפואנטה האמיתית אני רוצה לספר לך עכשיו", אומר לי אלחנן, וקולו נהיה רציני. "בדיוק כמו בסיפור הקודם עם מנהל החנות, גם כאן, הגלים של המעשה ההוא לא נרגעו".

עברו מאז יותר מעשרים שנה. הילדים ההם כבר גדלו, הקימו בתים, הפכו לאבות בעצמם. ועדיין, לא עוברים כמה חודשים בלי שאלחנן יקבל "דרישת שלום" מהערב ההוא. "אני הולך ברחוב, או פוגש אנשים באירועים, ופתאום ניגש אלי אברך מכובד, בן 30 או 40", הוא מתאר. "הוא מסתכל עלי ואומר: 'רגע, אתה... אתה מהתוכים, נכון?'".

"לפעמים הם מצביעים עלי ואומרים לילדים שלהם: 'הנה איש התוכים! אתם לא מבינים איך הוא שימח אותנו'. הם אומרים לי: 'עשית לנו אז את החג', 'עד היום אני זוכר את התוכי הזה'. "זה מדהים אותי כל פעם מחדש", מסכם אלחנן. "באותו רגע בערב יום כיפור, או בתוך הבלגן בבית בערב סוכות, חשבתי שאני בסך הכל מארגן 'פרס'. לא הבנתי שאני צורב זיכרון ילדות. לא הבנתי שחמישים תוכים יכולים להפוך לסימן היכר של אהבה ודאגה שמלווה אנשים במשך עשורים".

וזהו אולי הלקח הגדול ביותר מהסיפורים הללו: כשנותנים את הלב, כשמתאמצים "קצת מעבר" - אם זה במילה טובה בחנות חשמל ואם זה בלוגיסטיקה מטורפת של תוכים - זה אף פעם לא נשאר "מעשה קטן". זה הופך לאור גדול שלא כבה גם אחרי עשרים שנה.

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

מיהו המשחית שלא ניתן לו לבוא למצרים?

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

וַיְהִי חֲשָׁךְ אֶפְלָה בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים (י"ב)

וכתב רש"י: ולמה הביא עליהם חושך... ומה שמקשה רש"י למה הביא עליהם חושך ולא הקשה כן בכל המכות, לפי שבכל המכות אילו היה רוצה פרעה לשוב בתשובה בעוד המכה משמשת - היה יכול, אבל

כאן לא קמו איש מתחתיו כל ג' ימים, ואף אם היה רוצה לשוב תוך ג' ימים - לא יכול היה, ולמה תצא כזאת מלפניו ית', כי אע"פ שכבר הקשה ה' את לבו, היינו לפי שהוא מעצמו הקשה לבבו בעוד שהיתה המכה משמשת - ע"כ דין הוא להקשות לבבו אחר סור המכה. אבל במכת חושך, אף אם היה רוצה לשוב בעוד שהמכה משמשת - לא יכול היה, ולמה הביא ה' מכה זו למנוע ממנו דרך התשובה אלא משום רשעי ישראל (כלי יקר).

'זזה תרוץ יקר'

וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לָבָא אֶל בְּתִיכֶם בְּנִי (י"ב)

צ"ב, הרי הקב"ה בעצמו היכה את הבכורות, ומה כוונת הכתוב 'ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם'? ביאר הגר"א, דכוונת התורה לומר שאפילו אם הגיע זמנו של אחד מישראל למות באותו לילה, מנע הקב"ה את מלאך המוות מלעשות מלאכתו, כדי שלא יהיה פתחון פה למצריים, כי גם אצל ישראל מתו נפשות.

ה'כלי יקר' מיישב, מה שנא 'אני ה' - אני בעצמי ולא ע"י שליח, היינו בתחילה יצא הקב"ה בעצמו כדי להפיל שרו של מצרים, כי דבר זה אין בכוחו של שליח או מלאך לעשותו, ולאחר שהפיל את שרו של מצרים, שלח הקב"ה משחיתים להכות את בכורי מצרים. ועפ"י ז' ביאר את שינוי הלשון בפסוק דבתחילה כתוב 'אני יוצא בתוך מצרים' ולא אמר בארץ מצרים, ואח"כ כתוב 'ומת כל בכור בארץ מצרים', אלא שהיציאה הראשונה לא הייתה בארץ כי אם בשמים, להרוג את השר, וזה שאמר 'בתוך מצרים' היינו להרוג את המלאך עצמו, ואח"כ בא לארץ מצרים כדי להכות הבכורים. וסיים: 'זזה תרוץ יקר' (עיין עוד ב'דעת זקנים' וב'שפתי חכמים').

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

שהיו שצידדו שאין לקחת מהמצרים כספי שילומים על כל מה שעוללו לנו

פנינים מהגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

דָּבָר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ
מֵאֵת הָעָד (א"ב)

מובא בחז"ל, בבקשה ממך שלא יאמר אותו צדיק ועבדו וענו אותם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם. ועמדו כולם מה הפשט בדברי חז"ל 'שלא יאמר'. ובספר

"אזנים לתורה" מביא שאחר השואה, כשרצו הגרמנים לשלם שילומים לניצולי השואה, היה כאן בארץ חילוקי דעות והפגנות סוערות. היו שצידדו שאין לקחת כספי שילומים מהגרמנים ימ"ש, וכנגדם טענו אחרים, הרצחת וגם ירשת. ומפרש ר' זלמן סורוצקין שנתבאר דברי חז"ל שהיו שצידדו שאין לקחת מהמצרים כספי שילומים על כל מה שעוללו לנו ולבנינו. ולכן ביקש הקב"ה, בבקשה מכם, קחו השילומים כדי 'שלא יאמר'.

בספר 'כרם לדוד' מבאר מה טעם אמרה תורה לשון 'וישאלו', כשהכוונה בעצם שיקחו בלא להחזיר. ומפרש"י איזהו עשיר, כל שיש לו נחת רוח בעושרו". והרי 'אין אדם מת וחצי תאותו בידו', שהרי 'יש לו מנה רוצה מאתים', וא"כ איך אפשר להוציא את בני' ממצרים ברכוש גדול כך שירגישו שיש להם עושר רב, זה רק בדרך שיאמר להם 'שישאלו'. ולאחר שיצאו יאמר להם שזו מתנה, כך ישמחו ברכוש הגדול, שאם יתן להם מיד במתנה, תהיה בחינה של רוצה מאתים, ואין כאן רכוש גדול.

ומוסיף עוד, שלכך גם אמר הקב"ה למשה "דבר נא באזני העם" באופן שאם יפרסם לכולם שאפשר לקחת, כל אחד יסתכל מה שלקח השני, ולא יהיה לו נחת רוח בעושרו כיון שיתמלא קנאה על חבירו. ולכן אמר הקב"ה לך דבר "באזני העם", תקרא לכל אחד ותאמר לו בסוד באוזן: לך קח רכוש גדול, וכל אחד יצא כשיש לו בכיס רכוש גדול ויש לו נחת רוח בעושרו בלא שום קנאה ותאוה של רוצה מאתים. "ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל", לא היה אחד שהרגיש "כושל". כולם יצאו באופן שהיה להם נחת רוח בעושרם, והכל כדי לקיים ההבטחה לאברהם אבינו שיצאו ברכוש גדול

(מתוך שיעור פרשת בא תשע"ה - קול הלשון)

פתאום הבנתי שאכן ליוו אותי מלאכי רחמים

רבי יוסף ברמן, נכדו של רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, אמר מה שסבו נהג תמיד לספר. "כשהייתי צעיר לימים" - גדלתי בעיר ביאליסטוק, בבית מלא כל טוב. מצבה הכלכלי של משפחתי היה טוב יותר ממצבם של רוב היהודים בפולין, ארץ מולדתי. בכל זאת, החלטתי להרחיק נדוד כדי ללמוד תורה בשיבת נובהרדוק. כשפרצה המלחמה, באו הרוסים, אסרו אותנו ושלחו את כולנו לסיביר. "במשך שנים הייתי שם, בסיביר הקפואה. עברתי תקופה לא קלה כלל וכלל. בכל אותה תקופה היה משהו שהפריע לי, משהו שלא הבנתי: הרי אני הקרובי קרוב עצום, עזבתי את משפחתי ואת התנאים הטובים, הרחקתי ונדדתי למקום תורה, כשעל הדרך ויתרתי על הנאות העולם הזה. והנה, במקום שמשמים ישלחו מלאכי רחמים שילוו אותי לכל מקום, וישפיעו עלי שפע טובה וברכה, שלחו אותי לסיביר. זו תורה וזו שכרה?!" אבל אחרי שנים, כשיצאתי מסיביר, התברר לי שברחבי אירופה מתנהלת מלחמה איומה ושמיליוני יהודים נלקחו להשמדה, ובכללם הורי וכל בני משפחתי, הבנתי שמי שנשאר בביאליסטוק - לא שרד.

"פתאום הבנתי שאכן ליוו אותי מלאכי רחמים, שלקחו אותי לסיביר ונתנו לי את חיי במתנה.

"מאז למדתי לדעת, שכל מה שהקב"ה עושה אתי הוא לטובה. גם אם אני לא רואה, גם אם אני לא מרגיש זאת כרגע, אני יודע, מאמין ובטוח שהקב"ה חשבה לטובה ואני מודה לו בכל לבי".

(מתוך 'הטוב הטוב' בהוצאת 'פה נוף')

למה המים במקווה קרים?

נכחתי פעם באסיפת רבנים בוילנא, בה השמיע דברו מרן החפץ חיים זצ"ל, וכה היו דבריו:

דרכו של עולם, אם אנו חפצים לדעת על אומן כלשהו, סנדלר או נגר, האם מלאכתו משביעה את רצונו, הרי בידינו לבחון הדבר. אם אנו רואים כי אותו אומן מוסר את אומנותו לבנו אחריו - סימן בידינו כי אכן שבע רצון הוא האיש ממלאכה זו, ולפיכך ברצונך להנחילה גם לבנו.

אבל אם רואים אנו כי אותו אומן לא מסר לבנו את אומנותו, אלא שלחו ללמוד אומנות אחרת הרי אות מובהק הוא כי אינו שבע רצון מאומנותו.

מורי ורבתי - אמר ה'חפץ חיים' - אם אנו חפצים לדעת ולבחון את מצבנו בשמירת התורה והמצוות הרי המבחן מסור בידינו!

אם אנו מנחילים לבנינו אחרינו את דרך התורה ושמירת מצוותיה, סימן הוא שאנו אוהבים את התורה. אבל חלילה, אם רואים אב שאינו מקפיד על בניו שיהיו צועדים בדרכה של תורה, הגם כי היתה נפשו שמחה לראותו הולך בדרך התורה, אבל אינו משקיע מאמץ על קיומו של הדבר, הרי ראייה בידינו כי אותו אב אינו מחבב את התורה!

(דרכי מוסר עמוד רמ"ו ק"צ, מאיר עיני ישראל ג')

הגר"י ניימן זצ"ל ראש ישיבת "אור ישראל" אמר באחת משיחותיו: שמעתי מפיו קדשו של החפץ חיים צוק"ל, כשבא לעיר לידא ונאספו אליו זקני העיר, והתחיל נאומו בזה הלשון:

פעם נכנסתי בראדן למקוה, והיו המים קרים. אמרתי לבעל המרחץ: למה כל כך קרים המים? וענה לי: רבי, בנאמנות! כל המים שהיו בדוד החם שפכתי במקווה, ואינני יודע מדוע המים לא חמים.

ניגשתי אל הדוד החם ומשתינו, וראיתי שהדוד עצמו, של המים החמים קר, אם הדוד החם כעת קר, כמובן שאין שום סיבה שמי המקווה יהיו חמים. שכן אם המקור לא חם מהיכן יהיו מים חמים? כך - אמר הח"ח, אם הזקנים החרדים, שהם צריכים להיות הדוד החם, קרים - אזי לא טוב, כי מה יגידו ע"ז הצעירים! הגריל ניימן זצ"ל, אמר בשיחה נוספת:

מה שמות ספרים שיש בפרשה?

חידון שינון פרשת שבוע

תשובות לפי סדר הא-ב ומתאים גם לילדים. התשובות נמצאות בסמוך לשאלות:

- א. מי אכל את כל עשב הארץ? ארבה.
- ב. ה' אמר למשה? בא אל פרעה.
- ג. מה היה משה בעיני מצרים: גדול מאוד.
- ד. מה שמו על המשקוף? דם.
- ה. מה עשה ה' לבכורות? הרג אותם.
- ו. מצווה בפרשה שקשורה לליל הסדר והגדת לבנך.
- ז. מה העבודה הזאת לכם ואמרתם זבח פסח.
- ח. איזה מכה נוספת היתה בארבה? חושך.
- ט. מה עשו עם אגודת אזוב? טבלו בדם.
- י. היכן נתקע כל הארבה? ים סוף.
- כ. איזה בעל חי שתק? כלב.
- ל. את השה של קרבן פסח לוקח? לבית אבות לבית.
- מ. איך נקראים צידי המשקוף? מזוזות.
- נ. איך נקרא דבר שאינו מבושל כל צרכו? נא.
- ס. להיכן נסעו מרעמסס? סוכות.
- ע. מה אסור לשבור בקרבן פסח? עצם.
- פ. מה עשה ה' כשראה את הדם? פסח על הבתים.
- צ. מה היה בכל מצרים בזמן מכת בכורות? צעקה גדולה.
- ק. מה ה' אמר לעשות לכל פטר רחם? קדש לי.
- ר. איך קוראים לחודש ניסן? ראשון.
- ש. מהו גיל השה שנלקח לקרבן פסח? שנה.
- ת. פרעה אמר למשה כי ביום ראותך פני? תמות.
- שמות ספרים בפרשה? למען תספר.
- באזני בנך. אגודת אזוב. זבח פסח. ליל שימורים. חוקת הפסח. והגדת.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי תשפ"ה)

מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו

מאת: הרב מאיר יונג

ביום שלישי הקרוב פרשת בשלח, רבים מאוד יאמרו פרשת המן. פינה זו נייחד אי"ה גם בשבועות הקרובים בסגולות ועניינים להביא פרנסה טובה לעמו ישראל. ובתחילה כמובן, יש תמיד לזכור שאין העושר תלוי בפעולות, אלא בהשפעת הבורא ית"ש.

כתב רבינו בחיי עה"ת (פר' בשלח) "קבלה ביד חכמים כי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבוא לעולם לידי חסרון מזונות". ובספר תשב"ץ קטן לתלמיד מהר"ם מרוטנבורג הביא בשם הירושלמי שכל האומר פרשת המן בכל יום, מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו, והקב"ה ערב.

ובס' מקור חיים על השו"ע (א' ה') כתב: בהגהת יש נוחלין (כח) כתב שטוב לאומרה לפרשת המן שנים מקרא ואחד תרגום ואז מסוגל מאוד לפרנסה. וכתב בספר סגו"י (פ אות כ) משמיה דהגה"צ רבי מענדלי מרמינוב דטוב שיאמרו פרשת המן שנים יחד ביום ג' בשבוע פרשת בשלח והוא סגולה לפרנסה טובה.

עוד כתב רבינו בחיי (פרשת בשלח טז ג) ענין קריאת הקרבנות הוא גם ענין המועיל וסגולה לפרנסה להוריד ממרומים השפע והפרנסה לאדם.

ובס' מאור ושמש (פר' משפטים), והזכירו בספר סגולת ישראל שיתפלל את תפילותיו עם הציבור ואז יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה וברכה תהיה מצויה במעשה ידיו.

הנשק השקט שהפיל את ונצואלה - ומאיים עלינו

במאורעות החיים זה כבר נראה משהו ישן. אבל לא מכבר העולם עמד משתאה מול המבצע האמריקאי בוונצואלה. ממה שפורסם, מתברר שבמבצע הגדול, גרמו האמריקאים שמדינה שלימה צללה אל תוך עלטה מוחלטת פתאומית. הסוד היה "נשק שקט": מיכלים קטנים פוזרו ונפתחו באוויר, ומתוכם התפזרו סיבי פחמן דקיקים. הסיבים נדבקו לחוטי החשמל, חיברו בין הכבלים, ובכך גרמו לקצר.. בלי להרוס אף תחנת כוח - הזרם פשוט נעצר.

למדתי מזה שיעור מעורר על דרך פעולתו של היצר הרע. אנו רגילים לדמיין אותו כלוחם המסתער עלינו "בקול רעש גדול", אך האמת מסוכנת הרבה יותר: הוא לא צריך להחריב את הבית כדי לכבות בו את האור. הוא פועל כסיב דק של פחמן. הוא לא דורש מאיתנו לעקור את היסודות. הוא רק מבקש "קצר" קטן: קרירות קלה בתפילה, רפיון קטן בלימוד, לשון הרע קטן. הסיבים הללו מצטברים בשקט, ונדבקים על "חוטי הנפש" האדם.

וכך, לפתע, האדם מוצא עצמו בחושך, הלב פועם, אבל "החשמל" - החיות, הדבקות והשמחה - לא עובר. זוהי עורמתו הגדולה: להשאיר אותנו שלמים מבחוץ, אך מנותקים מבפנים.

ההבנה הזו היא גם התיקון. כשאנו מבינים שהחושך לא נובע מכך שהמערכת נהרסה, אלא רק מ"לכלוך" המונע מגע, אנו מתמלאים תקווה. העבודה אינה לבנות מחדש, אלא לנקות בעדינות את הסיבים, ולתת לאור הגדול לשוב ולזרום.

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

הוא התקרב בשקט, על קצות אצבעותיו והציץ מבדל לחריץ הצר של הדלת הפתוחה, הוא ראה שפיני התקרב בזריזות אל פינת השכפולים, התכופף אל המדף של כיתות ז' ושילף משם את הדף העליון.

חיים ויענקי מספרים על שיש או תשע?

הוא לא יכול היה להתאפק, דחף את הדלת ופרץ פנימה. "תפסתי אותך!" צעק דודי. פיני קפץ ממקומו בבהלה, פניו חודרות "תפסתי אותך על חסו!" הכריז דודי. פיני גמגם: "מ-מ-מ-מה אתה עושה פה?"

"מה אני עושה פה? השאלה היא מה אתה עושה פה?" החזיר לו דודי, "מפר את הכללים, נכנס לחדר הרעבועים ופשוט מנסה להציץ במבחנים של מחורז! הטיח בו בכעס. "חשבת שאף אחד לא יתפוס אותך, הא?"

"דודי, אתה טועה לגמרי", נסה להגיד פיני, מחזיר את הדף למקומו. "זה בכלל לא מה שאתה חושב... הרב..." קולות התלמידים שהדהדו במסדרון הריק, הגיעו לאזניו של המנהל. קול צעדים מדוידים השתיק את דודי ופיני.

מה אתם עושים פה?

המנהל נכנס לחדר הרעבועים והביט בסימן שאלה על שני התלמידים. מבטו עבר בין דודי הנסער לפיני המושפל. "מה אתם עושים פה?" הוא שאל. פיני השיב ראשון "הרב נתן לי אישור ושילח אותי לקחת את השכפולים של כל השבוע ולהעביר אותם לאלוהי שגור ברחוב שלי ולא הגיע כבר שבוע וחצי לת"ת."

סוף היום הגיע, וכל התלמידים יצאו החוצה בהמוניהם. דודי התארגן בעצלתיים והיה האחרון לצאת מן הכיתה. הרב מינה אותו השבוע כתורן ובקש ממנו לדאוג שכל הכתות בקומה יהיו נעולות, כולל חדר הרעבועים שהדלת שלו לא נטרקת עד הסוף. המסדרון היה שקט וריק ודודי צעד לו לאטו. פתאום, מזוית העין הוא הבחין בפיני נכנס לחדר הרעבועים, מקום שבו אין דריסת רגל לתלמידים ואסור באיסור חמור לאף תלמיד להכנס אליו.

"מה??? חשב דודי לעצמו, 'פיני מעז להכנס לחדר הרעבועים??? מה הוא עושה שם?! סקרנותו גברה עד מאד, הוא התקרב בשקט, על קצות אצבעותיו והציץ מבדל לחריץ הצר של הדלת הפתוחה. ריח של קפה ומסמכים הכה באפו. בתוך החדר המואר הוא ראה שפיני עקף את השלחן הארוך והתקרב בזריזות אל פינת השכפולים. הוא ראה שפיני התכופף אל המדף של כיתות ז' ושילף משם את הדף העליון.

לא מספיק שהוא נכנס בלי רשות לחדר הרעבועים

אני לא מאמין", לחש דודי לעצמו, "לא מספיק שהוא נכנס בלי רשות לחדר הרעבועים, הוא פשוט מנסה לראות את המבחן של מחורז!" הוא החליט.

אז הוא פתח את הדלת וסמך להם לבוא לחדר שלו. שניהם הלכו שפופים אחרי המנהל והתיישבו על הכסאות בחדר המנהל. המנהל הוציא ספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון, בכלל ג' סעיף ז', והתחיל להקריא להם מה שכתוב:

"אם הוא רואה אדם, שדבר דבר או עשה מעשה, בין ממה שבין אדם למקום או ממה שבין אדם לחברו, ויש לשפט דברו ומעשהו לצד הטוב ולצד הזכות, אם האיש ההוא ירא אלקים, נתייב לדון אותו לכף זכות, אפלו אם הדבר קרוב ונוטה אצל הדעת יותר לכף חובה

... וכמו שאמר רבותינו ז"ל: הדין את חברו לכף זכות, ידינו לכף זכות".

אז גם אתם שמתם בודאי לב שחסרה כאן מלה אחת. אז עינו גם אתם בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון' כלל ג' סעיף ז', והשאירו לנו הודעה מה המלה החסרה ואולי תזכו גם אתם בפרסים שלנו.

"ואתה?" המנהל הפנה את ראשו לדודי בסימן שאלה, דודי בלע רוק "אני תורן השבוע. ראיתי את פיני נכנס לחדר הרעבוע, בעינים שלי ראיתי אותו מחזיק שכפול והייתי בטוח שהוא לוקח את המבחן של מחר..."

המנהל שתק רגע. הוא לקח דף ריק, כתב עליו משהו בזריזות והניח אותו על הרצפה בין דודי לפיני.

"דודי", המנהל פנה אליו, "איזה מספר אתה רואה?" דודי השיב "תשע".

"פיני, ואיזה מספר אתה רואה?", "שש" השיב פיני.

זה נראה כמו תשע שאין עליו עוררין

מכאן, המשיך המנהל ממקום עומדו, "זה באמת נראה כמו שש מושלם" לאחר מכן עבר המנהל לצד השני של הדף. "ומכאן, המשיך, "זה נראה כמו תשע שאין עליו עוררין". המנהל הניח יד על כתפו של כל אחד מהם ואמר: "שניהם

תשובות לגליון פרשת 'שמות'

"ואמרו: המלכין פני חברו ברבים
אין לו חלק לעולם הבא"

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'שמות' הבטחנו
שובר קניה לספרים בשווי 50 שח

הזוכה הוא:

ש. גוטפריד מירושלים - זכה ב 50 ש"ח

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית.

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

פכה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים בשובר לקניית ספרים
בסך 50 ש"ח

איך עונים?

מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה
מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם
עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

כאשר שמע החתם סופר תוצאות הבחירות, אמר:

הרה"צ רבי מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א על ישועות באמירת תהילים

בקהילה אחת הסמוכה לפרעשבורג, עמדו לבחור רב ומנהיג בתור מרא דאתרא, והוצרכו לבחורבין שני רבנים מפורסמים, אחד היה גאון מובהק מתלמידיו של הרה"ק החתם סופר זי"ע, והשני התפרסם בגודל צדקתו ויראתו, ונודע שמרבה מאוד באמירת תהילים. כמובן שהחתם סופר השתדל מאוד לטובת תלמידו, אולם בסופו של דבר בחרו טובי הקהל בהשני, כאשר שמע החתם סופר תוצאות הבחירות, נענה ואמר: 'וואס תהלים קאן, קאן איך נישט' (מה שבכוחו של אמירת תהילים לפעול אין בכוחי לפעול).

מסופר שאיש א' נכנס להרה"ק מסאטמאר זי"ע, והתאונן על א' מילדיו שהתחנך במוסדותיו, שאינו מצליח בלימודו, והטיל את האשמה על המלמד, ומבקש שיעבירו אותו למלמד אחר, וענה לו הרה"ק שישתדל בעבורו, וכן היה שהעבירו אותו למלמד אחר, אבל אחרי כמה שבועות נכנס שוב והתאונן שלא הועיל לו מאומה, אמר לו הרה"ק האמת הוא כאשר באת אלי לראשונה, כבר ידעתי שאין המלמד אשם בדבר, ואם יחליפו מלמד לא יועיל, שאין לך עצה ותבונה אחרת רק ליקח ספר תהלים בידך, ולבקש בהשתפכות הנפש, שאז אפשר לפעול מה שרוצים. וזלה"ק: אז איד האט א פראבלעם, נעמט מען דעם תהלים'ל און מען גיסט אויס דאס הארץ פארן בורא כל עולמים, ווערט מען גלייך געהאלפן'. (בתרגום חופשי: כשליהודי יש בעיה לוקחים את התהילים ושופכים את הלב לפני בורא כל העולמים, אז מי נושעים.)

(גליון 'דרך אמונה' שמות)

צריך להאמין שיש לתפילין כח כמו פצצת אטום

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל
להאמין בכח המצוות!

השלב הראשון של אמונה הוא להאמין בלב. מסופר על מרן הגרי"ז מברסק זצ"ל שפעם היה מעוטר בתפילין בביתו, ובאותה שעה הגיע אליו שוטר לצורך איזה ענין. כיון שראה השוטר את הדרת פני הרב עם התפילין, סב על עקביו ונמלט מהבית! ונגסה לתאר לעצמנו איך היו גראים התפילין של החתם סופר? ושל רבי עקיבא אייגר? ושל אב"י ור"ב? - איזו עוצמה, איזו גדלות היו טמונים בהם!

מדוע התפילין שלנו לא פועלים עלינו שום פעולה? כי צריך להאמין בכח שיש לתפילין! כאשר יהודי מניח תפילין עליו לדעת ולהאמין שיש לתפילין כח כמו, להבדיל, פצצת אטום. ואם הוא לא מאמין בזה אזי באמת אין העוצמה והגדלות מתגלים בהם. לא דורשים מהיהודי כלום - רק להאמין! אמנם, אדם שואל: "איך אאמין? היכן השכל של הדבר נמצא? איך תבוא המחשבה הנכונה לתפילין אל מוחי, הרי אינני יודע מה זה תפילין בכלל"...

התשובה היא: לא צריך שום דבר. הקב"ה מוכן לעשות בשבילנו הכל - אך צריך להאמין בכך! ע"כ נזכה ללבוש תפילין מתוך אימה, יראה ופחד. וגם בשאר המצוות זה כך, ציצית שופר וכו', צריך רק להאמין בכח המצוות. זוהי הסוגיה של חג הפסח, לקנות אמונה. אמונה של "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (שמות כ, ב).

(מתוך שיחות הרב פינקוס פסח)

לפתע נעצר משטף דיבורו, צמרמורת אחזה בו

מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל
על קדושת השבת

הגאון רבי אברהם יצחק ליפקוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון', סיפר על אביו, ראש הישיבה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, דבר נפלא:

רבי מיכל יהודה, היה רגיל למסור שיעור בפני בעלי בתים ובחורים מדי שבת בשבתו. באחד מימי ראשון ניגש אל אחד הבחורים שהשתתפו בשיעור בשבת ושאלו: "התוכל לחזור על עיקרי הדברים שאמרתי אתמול בשיעור?"

אלא שאז, לפתע נעצר משטף דיבורו, צמרמורת אחזה בו ודמעות חמות החלו לזלוג מעיניו. לאחר דקת דומייה אמר בנימה נוקבת כמוכיח ותובע את עצמו: "וכי כך מדברים על שבת קודש? 'אתמול'? הרי זו שאב"ע!..." שבת קודש היא יום מרומם ומקודש שאפשר לחוש בו בהשראת השכינה, המציאות של היום הקדוש הזה היא קרבת אלוקים. בשבת מתגלמת נקודת הקשר שבין היהודי להשם יתברך. על האדם להכין את עצמו כראוי לקראתה, ליצוק אל תוכה תוכן רוחני גדוש כדי להרגיש, לספוג ולזכות במעלותיה הגדולות, ולנצלה עד תום להתעלות מיוחדת בעבודת השם.

היות ושבת וראש חודש הם ימים של קרבת אלוקים, ויש בהם השראת השכינה מיוחדת משאר העיתים, הרי שהם מהווים הזדמנויות פז להטביע ולהחדיר בילדים הרכים דעת תורה והשקפת עולם, דרכי יראה ויסודות האמונה.

(הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א - אוצרותיהם אמלא)